

Mreža združenj
lokalnih oblasti
Jugovzhodne Evrope

Primerjalna analiza **RAVNANJA S TRDNIMI ODPADKI**

v Jugovzhodni Evropi, **2014**

^v POROČILO

Primerjalna analiza ravnanja s trdnimi odpadki v Jugovzhodni Evropi

Prva izdaja
Marec 2016

2014

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

628.4:005.5(4-12)"2014"(047)

BENCHMARKING on solid waste management in South-east Europe :
report : 2014 / [authors Sanda Midzic Kurtagic ... [и др.]. -
Skopje : Network of Associations of Local Authorities of South-East
Europe - NALAS, 2016. - 66 стр. : граф. прикази ; 21 см

Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-4680-07-9

1. Midzic Kurtagic, Sanda [автор]

а) Цврст отпад - Управување - Југоисточна Европа - 2014 - Извештаи
COBISS.MK-ID 100905738

VSEBINA

Poročilo na kratko.....	5
1 Uvod.....	7
1.1 Uvod v primerjalno analizo za ravnanje s trdnimi odpadki (SWM) v Jugovzhodni Evropi.....	7
1.2 Raziskovalna metodologija.....	8
2 Pregled lokalnih oblasti v Jugovzhodni Evropi.....	11
3 Pregled ravnanja s trdnimi odpadki po državah.....	15
3.1 Albanija.....	16
3.2 Bosna in Hercegovina.....	17
3.3 Bolgarija.....	19
3.4 Kosovo.....	21
3.5 Makedonija.....	22
3.6 Moldavija.....	23
3.7 Črna gora.....	25
3.8 Romunija.....	26
3.9 Srbija.....	27
3.10 Turčija.....	28
3.11 Primerjalna analiza kazalnikov na državni ravni o ravnanju s trdnimi odpadki (SWM).....	30
4 Pregled ravnanja s trdnimi odpadki po občinah.....	37
4.1 Občina Lezha (Albanija).....	38
4.2 Občina Prijedor (Bosna in Hercegovina).....	40
4.3 Občina Cazin (Bosna in Hercegovina).....	42
4.4 Občina Gabrovo (Bolgarija).....	44
4.5 Občina Bijelo Polje (Črna gora).....	46
4.6 Občina Ferizaj-Uroševac (Kosovo).....	48
4.7 Občina Kumanovo (Makedonija).....	50
4.8 Občina Pančevo (Srbija).....	52
4.9 Občina Uzunköprü (Turčija).....	54
4.10 Občina Targoviste (Romunija).....	56
4.11 Občina Soldanesti (Moldavija).....	57
4.12 Primerjalna analiza kazalnikov na lokalni ravni o ravnanju s trdnimi odpadki (SWM).....	58
PARTNERSKE ORGANIZACIJE.....	65

To poročilo je sad skupnega prizadevanja Delovne skupine pri NALAS za ravnanje s trdnimi odpadki in upravljanje z vodami (TF SWWM)

Avtorji navedeni po abecednem vrstnem redu:

Sanda Midzic Kurtagic, regionalni strokovnjak za ravnanje s trdnimi odpadki in
Adrian MIROIU-LAMBA, ki zastopa Združenje občin Romunije
Agron HAXHIMALI, ki zastopa Združenje občin Albanije
Ahmet Cihat KAHRAMAN, ki zastopa Zvezo občin regije Marmara
Boban BOJKOVSKI, ki zastopa ZELS - Združenje enot lokalne samouprave Republike Makedonije
Danijela DJUROVIC, ki zastopa Zvezo občin Črne gore
Desislava STOYKOVA, ki zastopa Nacionalno združenje občin v Republiki Bolgariji
Dragan LAZIC, ki zastopa Skupnost mest in občin Republike Srbske
Gani BERISHA, ki zastopa Združenje kosovskih občin
Irem SILAJDZIC, ki zastopa Skupnost občin in mest v Federaciji BiH
Irina LUNCASU, ki zastopa Kongres lokalnih oblasti Moldavije
Miodrag GLUSCEVIC, ki zastopa Stalno konferenco mest in občin

S podporo:

Stalna konferenca mest in občin Srbije -
Gostujoče združenje Delovne skupine pri NALAS za ravnanje s trdnimi odpadki in upravljanje z vodami
Zajazi Kelmend, izvršni direktor pri NALAS
Ivanoski Boran, projektni referent pri NALAS
Tajništvo NALAS

Oblikovanje:

Brigada Design, Skopje

Poročilo je bilo pripravljeno kot dejavnost, ki se izvaja v okviru projekta "Zbiranje podatkov o trdnih odpadkih v Jugovzhodni Evropi", ki ga izvajajo NALAS, Aquasan in SeSWA. Projekt sta finančno podprla Nemško zvezno ministrstvo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (BMZ) in švicarska Vlada, izvajala pa ga je GIZ (Nemška družba za mednarodno sodelovanje) preko Odprtega regionalnega sklada za Jugovzhodno Evropo za modernizacijo občinskih služb (ORF MMS).

POROČILO NA KRATKO

Države Jugovzhodne Evrope (SEE), vključene v to poročilo, nimajo vzpostavljenega sistema za zbiranje podatkov ali obdelavo kazalnikov, čeprav sta zbiranje podatkov in Informacijski sistem o ravnanju s trdnimi odpadki (SWM) zakonsko urejena. Nekaj podatkov je na voljo na državni ravni kot del državnih statističnih podatkov oz. poročanja o okoljskem stanju in poročanja Evropski agenciji za okolje (EEA). Vendar pa večina kazalcev temelji na ocenjenih podatkih.

- ▲ Kakovost podatkov v zvezi z ravnanjem s komunalnimi trdnimi odpadki je vprašljiva in povzroča težave pri upravljanju v javnih službah, občinah in drugih pristojnih državnih organih.
- ▲ Državni statistični uradi v kateri koli od držav ne zagotavljajo podatkov o sestavi odpadkov. Srbija je edina država, ki ima urejeno obveznost za ugotavljanje količine odpadkov in sestave le-teh kot tudi skupno metodologijo. V občinah drugih držav Zahodnega Balkana se enaka metodologija uporablja kot del pilotnega projekta.
- ▲ Kazalnik nastajanja trdnih odpadkov na državni ravni v večini držav (razen v Romuniji) je pod povprečjem EU 28, ki je bilo 1,2 kg/dan na prebivalca za leto 2014. Ta kazalnik je tesno povezan z državno ravno bruto domačega proizvoda (BDP). Turčija, Črna gora in Romunija, države

z najvišjim BDP izmed opazovanih, imajo nastajanje odpadkov med 1,1 in 1,5 kg/dan na prebivalca.

- ▲ Odpadki se odlagajo predvsem na odlagališčih. Recikliranje in predelava materialov, vključno s kompostiranjem in ponovnim pridobivanjem energije, se redko izvajajo. Predelava odpadkov z recikliranjem ne presega 10 %.
- ▲ Kompostiranje je prisotno le v Romuniji. Te države imajo velika podeželska območja z nizko pokritostjo storitev za ravnanje s trdnimi odpadki, zato ima domače kompostiranje, ki bi se lahko uvedlo z majhnimi stroški, velik potencial. To lahko prispeva k zmanjšanju količine biorazgradljivih odpadkov na odlagališčih.
- ▲ Manjše možnosti mehansko-biološke obdelave odpadkov (MBO), so prisotne v Bosni in Hercegovini in v Turčiji. V Turčiji je prisotna energetska izraba komunalnih trdnih odpadkov (KTO) v termoelektrarnah. Elektrarna z odpadki zahteva kontinuirano zagotavljanje znatne količine odpadkov, kar v večini držav ni mogoče realizirati.
- ▲ Kljub napredku pri ravnanju s trdnimi odpadki v Evropski uniji v zadnjih desetletjih, v regiji Jugovzhodne Evrope še vedno trpijo zaradi netrajnostnih praks ravnanja z odpadki, vključno z neurejenimi odlagališči odpadkov itd.

- ▲ Na občinski ravni se podatki o trdnih odpadkih ne zbirajo redno. Občinske gospodarske javne službe, ki opravljajo storitve zbiranja in obdelave trdnih odpadkov, nimajo zanesljivih in točnih podatkov o količini in sestavi gospodinskih odpadkov, ki jih proizvedejo prebivalci. V večini primerov je sestava odpadkov ocenjena in je ni mogoče upoštevati za namene odločanja na lokalni ravni. Več pilotnih občin nima podatkov o nastajanju komunalnih trdnih odpadkov (KTO), o pokritju s storitvami in stopnjah recikliranja.
- ▲ Pokritost storitev za KTO na podeželskih območjih izbranih občin ni zadovoljiva. Pokritost storitev za KTO v urbanih območjih ni nižja od 80 %. V večini primerov so urbana območja bistveno manjša kot podeželska.
- ▲ Vrtni in drugi biološko razgradljivi odpadki, ki imajo visok obnovitveni potencial, predstavljajo 25-70 % večine komunalnih trdnih odpadkov. V večini primerov se odlagajo na komunalnih odlagališčih odpadkov.
- ▲ Količina papirja in kartona, ustvarjenega v večini opazovanih občin, ni posebej velika, zato je izvedljivost razvijanja obsežnega javnega sistema za zbiranje, prevoz in recikliranje teh komponent vprašljiva. Enako velja za plastiko. Vendar pa prisotnost pobiralcev odpadkov in malih podjetij za recikliranje dokazuje, da ima predelava odpadkov gospodarski potencial in je zanimiva za mala podjetja.

UVOD

1

To poročilo predstavlja rezultate izvedene primerjalne analize o ravnanju s trdnimi odpadki za države v jugovzhodni Evropi (JVE), ki so jo izvedli člani Delovne skupine za ravnanje s trdnimi odpadki in upravljanje z vodami v okviru Mreže združenj lokalnih oblasti jugovzhodne Evrope (NALAS).

Namen izvajanje te analize je bil ugotoviti in analizirati kvantitativne in kvalitativne kazalnike ravnanja s trdnimi odpadki, ki zajemajo vidike ravnanja s trdnimi odpadki, kot so nastajanje odpadkov, pokritost s storitvami, obseg, v katerem se komunalni trdni odpadki predelajo/reciklirajo, učinkovitost glede na cilje odlagališč itd.

1.1 Uvod v primerjalno analizo za ravnanje s trdnimi odpadki (SWM) v Jugovzhodni Evropi

Primerjalna analiza je običajna praksa in smiselna dejavnost za vzpostavitev izhodišč, opredelitev najboljših praks in ugotovitev možnosti izboljšav. Primerjalne analize je treba vzpostaviti na državni, lokalni in na ravni javnega komunalnega ravnanja s trdnimi odpadki. Državni kazalniki primerjalne analize kažejo na izhodiščno stanje na državni ravni in bodo omogočali regionalno primerjavo in merjenje dosežkov države v smeri niza mednarodnih ciljev, kot so cilji ravnanja s trdnimi odpadki v EU, določeni v Direktivi 2008/98/ES v zvezi z odpadki (okvirna direktiva o odpadkih). Direktive EU v zvezi z ravnanjem z odpadki so zavezujoči cilji za države članice EU in države na poti k članstvu v EU v regiji Jugovzhodne Evrope.

Državni nabor indikatorjev primerjalne analize opisuje povprečno stanje na državni ravni, medtem ko se v praksi vrednost teh kazalnikov v isti državi razlikuje od občine do občine. V občinah z različnim gospodarskim položajem, prebivalstvom in razmerji med podeželjem in urbanimi območji, sta količina in sestava odpadkov različni. Ker so lokalne oblasti odgovorne za ravnanje s trdnimi odpadki, obstaja utemeljen razlog za vzpostavitev primerjalne analize tudi na lokalni občinski ravni. Lokalne oblasti se pogosto soočajo z omejenimi finančnimi sredstvi za razvoj komunalne infrastrukture za ravnanje s trdnimi odpadki, medtem ko se lokalne gospodarske javne službe za ravnanje s trdnimi odpadki soočajo z zmanjšanimi prihodki od opravljanja svojih storitev. Primerjalna analiza na ravni občin bo omogočila informacije za odločanje o prednostnih nalogah glede na omejena razpoložljiva sredstva za izboljšanje kakovosti storitev ter omogočila spremljanje sprememb v daljšem časovnem obdobju.

Poleg tega so mednarodno usklajeni kazalci, ki omogočajo primerjavo uspešnosti občin ne glede na njihovo raven dohodka, uporabni v različnih kontekstih, vključno, na primer, v razvoju prizadevanj za sodelovanje s ciljem boljšega varovanja javnega zdravja in okolja, pri povečani predelavi virov in boljšem urbanističnem upravljanju¹.

¹ D.C. Wilson in drugi/Primerjalne analize So KTO v 20 mestih, Waste Management & Research, 2012, 30 (3), 237-25.)

Vzpostavitev Primerjalne analize ravnanja s trdnimi odpadki pri NALAS bo pomagala članicam NALAS– združenjem lokalnih oblasti v državah jugovzhodne Evrope, da pridobijo neodvisno perspektivo, kako dobro je ravnanje s trdnimi odpadki izvedeno v primerjavi z drugimi državami in občinami. Le-ta jasno opredeljuje posamezna področja priložnosti, daje prednost možnostim za izboljšanje, določa pričakovanja glede uspešnosti in spremlja spremembe na ravni jugovzhodne Evrope. Konec koncev gre za ravnanje s trdnimi odpadki na socialno, okoljsko in finančno odgovoren način.

1.2 Raziskovalna metodologija

Primerjalna analiza ravnanja s trdnimi odpadki je bila izvedena v 10 državah JV Evrope,² ki so vključene v NALAS omrežje. Osredotočena je bila na najnižjo raven poddržavne uprave, to je na demokratično izvoljene občinske ali lokalne uprave.

V ta namen je bilo izbranih in vključenih v primerjalno študijo 11 pilotnih občin s številom prebivalstva med 35.000 in 125.000.

Tabela 1: Pilotne občine, vključene v primerjalno študijo

DRŽAVA	MESTO/OBČINA	PREBIVALSTVO
Albanija	Lezha	107.873
Bosna in Hercegovina	Prijedor	97.588
	Cazin	69.411
Bolgarija	Gabrovo	60.772
Črna gora	Bijelo Polje	46.051
Kosovo ³	Ferizaj- Uroševac	108.610
Makedonija	Kumanovo	108.048
Srbija	Pančevo	122.252
Turčija	Uzunköprü	64.312
Romunija	Targoviște	89.000
Moldavija	Soldanesti	37.774

² Ker Slovenija nima predstavnika v delovni skupini pri NALAS, je niso vključili v primerjalno analizo na lokalni ravni. Kazalnike, ki so podani na nacionalni ravni za Slovenijo, najdemo v referenčnih poročilih in podatkih, ki so na voljo pri slovenskih organih.

³ “To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z UNSC 1244 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.”

Študija je bila izvedena z aktivnim sodelovanjem in podporo, ki so jo nudili člani Delovne skupine pri NALAS za ravnanje s trdnimi odpadki in upravljanje z vodami (SWWM), kot tudi NALAS upravljavci znanja iz občinskih združenj posameznih državah.

Da bi omogočili primerjavo uspešnosti, regionalno primerjavo in spremljanje razvoja v daljšem časovnem obdobju, je bil opredeljen nabor kazalnikov za integrirano trajnostno ravnanje z odpadki na državni in občinski ravni⁴.

Tabela 2: Seznam kazalnikov ravnanja s trdnimi odpadki na državnih in lokalnih ravneh

KAZALNIKI NA DRŽAVNI RAVNI	KAZALNIKI NA LOKALNI RAVNI
Kazalnik št. 1: Skupno število prebivalcev	Kazalnik št. 1: Število prebivalcev
Kazalnik št. 2: Raven dohodka države	Kazalnik št. 2: Razmerje mesto/podeželje
Kazalnik št. 3: Proizvodnja komunalnih trdnih odpadkov (KTO) na prebivalca	Kazalnik št. 3: Prebivalstvo urbanega območja
Kazalnik št. 4: Kazalnik o ravnanju z odpadki	Kazalnik št. 4: Prebivalstvo podeželskega območja
Kazalnik št. 5: Stopnja recikliranja	Kazalnik št. 5: Nastajanje KTO na prebivalca
	Kazalnik št. 6: Sestava odpadkov
	Kazalnik št. 7: Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO
	Kazalnik št. 8: Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO v urbanih območjih
	Kazalnik št. 9: Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO na podeželju
	Kazalnik št. 10: Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja odpadne embalaže
	Kazalnik št. 11: Stopnja recikliranja

⁴ V procesu identifikacije kazalnikov so bili upoštevani naslednji viri: D. Willson at all/ Benchmark Indicators for Integrated & Sustainable Waste Management (ISWM), UNEP Integrated SWM Scorebord, FOFAS/Benchmarking Analyses and Policy Priorities in Ireland, BAL-KWASTE/Study regarding development of the Indicators.

Izbrani kazalniki sestavljajo podatke o odpadkih (količina in sestava) in raven izvajanja storitev (zbiranje, obdelava, odlaganje in recikliranje), kar omogoča primerjavo na regionalni ravni.

Poleg imena kazalnika, merske enote, smisla, način izračuna in merilne metode, je bil vsak kazalnik opredeljen (Tabela 3).

Tabela 3: Opredelitev kazalnikov na lokalni ravni

KAZALNIK	OPREDELITEV
Razmerje mesto/podeželje	Delež urbane površine in/ali površine podeželja (%) glede na celotno površino lokalne skupnosti. Skupnost je opredeljena kot podeželska, če je njena gostota prebivalstva manj kot 150 prebivalcev na kvadratni kilometer (OECD ⁵).
proizvodnja KTO na prebivalca	Kazalec prikazuje nastajanje komunalnih trdnih odpadkov, izraženo v kg na osebo. Komunalni odpadki se nanašajo na odpadke zbrane s strani občin ali v njihovem imenu. Glavni del izvira iz gospodinjstev, vključeni pa so tudi odpadki iz trgovine in obrti, poslovnih stavb, institucij in malih podjetij.
Sestava odpadkov	Delež posebnih sestavnih delov KTO (%) (steklo, kovine, organski material, papir, plastika itd.)
Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO	Delež prebivalstva vključenega v sistem zbiranja (%). To vključuje gospodinjstva, ki so vključena v zbiranje od vrat do vrat, in gospodinjstva vključena v sistem zbiranja v zabojnikih.
Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO na urbanem območju/podeželju	Delež prebivalstva vključenega v sistem zbiranja na urbanem območju/podeželju (%). To vključuje gospodinjstva, ki so vključena v zbiranje od vrat do vrat, in gospodinjstva vključena v sistem zbiranja v zabojnikih.
Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja odpadne embalaže	Delež prebivalstva vključenega v sistem zbiranja odpadne embalaže (%). Ti podatki so na voljo bodisi v komunalnem podjetju ali pri lokalni skupnosti. V mnogih državah velja ureditev, ki postavlja standarde za število prebivalcev določeno na en zabojnik za odpadno embalažo. Če takšna ureditev ne obstaja, upoštevajte naslednje kriterije: posamezna lokacija za zabojnik je do 30 m (vodoravna razdalja) od vhodnih vrat v posamezno stanovanje ali stavbo. Izračunajte število gospodinjstev in prebivalcev, ki živijo v radiju 30 m.
Stopnja recikliranja	Sorazmerna vrednost (%), ki odraža delež materialov, ki so reciklirani ali dobljeni iz razpoložljivih odpadkov za recikliranje
Ravnanje z odpadki	Sorazmerna vrednost (%), ki odraža delež obdelanih materialov od vseh odpadkov, ki so na voljo % KTO odloženih na odlagališčih % KTO odloženih na neurejenih odlagališčih % biološke obdelave KTO % mehansko-biološke obdelave KTO % KTO obdelanih v termoelektrarni % KTO predelanih z recikliranjem

⁵ Regije OECD na prvi pogled 2011

Razvita in uporabljena sta bila tudi dva vprašalnika (**Tabela 4**) za zbiranje potrebnih podatkov za vsakega od kazalnikov.

Tabela 4: Raziskovalna metoda, ki je bila uporabljena za posamezne raziskovalne vidike

RAZISKOVALNI VIDIK	RAZISKOVALNA METODA
Stopnja, do katere so zakoni in/ali drugi pravni instrumenti uvedeni in se izvajajo na ravni države in občin, da bi se omogočilo ravnanje s trdnimi odpadki.	Vprašalnik za institucionalni in pravni okvir zbiranja trdnih odpadkov Vprašalnik se osredotoča, vendar ni omejen na: - institucionalne odgovornosti za ravnanje s trdnimi odpadki in zbiranje podatkov in poročanje o kazalnikih ravnanja s trdnimi odpadki, - pravni okvir, ki ureja ravnanje s trdnimi odpadki, - zbiranje podatkov in poročanje na državni ravni in ravni EU (poročanje EEA - Evropska agencija za okolje). Potrební podatki za vprašalnik so bili zbrani s strani članov delovne skupine pri NALAS za ravnanje s trdnimi odpadki in upravljanje z vodami (TF SWWM) preko posvetovanja z državnimi organi, pri čemer so uporabili strukture občinskih združenj.
Primerjalne analize uspešnosti pilotnih občin in primerjalne analize trenutnega stanja komunalnega ravnanja z odpadki.	Vprašalnik za kazalnike ravnanja s trdnimi odpadki Vprašalnik se osredotoča na lokalne in državne ravni, vključno z dvema kategorijama kazalnikov: kazalniki na lokalni in državni ravni. Člani delovne skupine pri NALAS so vzpostavili stik z državnimi in lokalnimi oblastmi, da bi zbrali podatke za izračun kazalnikov.

Pregled lokalnih oblasti v Jugovzhodni Evropi⁶

2

Tabela 5 prikazuje število in vrsto poddržavnih oblasti, kjer delujejo člani NALAS, ki so vključeni v primerjalno analizo.

Bosna in Hercegovina (BiH) ima štiri ravni oblasti. Država BiH; i) dve politični entiteti, Republika Srbska (RS v BiH) in

Federacija Bosne in Hercegovine (FBiH v BiH), kakor tudi ii) Okrožje Brčko; iii) kantoni v FBiH (BiH); in iv) občine v obeh entitetah. V FBiH (BiH) večino javnih storitev zagotavljajo kantoni, vlada same entitete pa je relativno majhna.

Tabela 5: Ravni, tip in število poddržavnih oblasti, NALAS 2015⁷

ČLANICE NALAS		Ravni poddržavne oblasti	VRSTE PODDRŽAVNE OBLASTI	# 1. stopnje
1. Albanija	AAM	2	okrožja; občine	61
2. Bosna in Hercegovina		3	entitete; kantoni; občine	143
FBiH	SOGFBiH	2	kantoni; občine (sosedске enote)	80
RS	ALVRS	1	Občine (sosedске enote)	63
3. Bolgarija	NAMRB	1	občine/skupnosti (sosedске enote)	265
4. Kosovo	AKM	1	Občine (sosedске enote)	38
5. Makedonija	ZELS	1	Občine (sosedске enote)	81
6. Moldavija	CALM	2	avtonomne pokrajine	898
			rajoni/regije;	
			Občine/skupnosti	
7. Črna gora	UoM	1	Občine	21
8. Romunija	FALR, ACoR	2	okrožja; občine/skupnosti	3181
9. Srbija	STCM	2	avtonomne pokrajine; občine (sosedске enote)	145
10. Turčija	MMU	4	posebne deželne uprave; metropolitanske občine; okrožne občine; občine	2854

⁶ Podatki, predstavljeni v poglavju 2, “Splošni pregled lokalnih oblasti v Jugovzhodni Evropi,” so predstavljeni in obdelani v Poročilu o kazalnikih davčne decentralizacije za Jugovzhodno Evropo, NALAS 2006-2014

⁷ Poročilo o kazalnikih davčne decentralizacije za Jugovzhodno Evropo, NALAS 2015

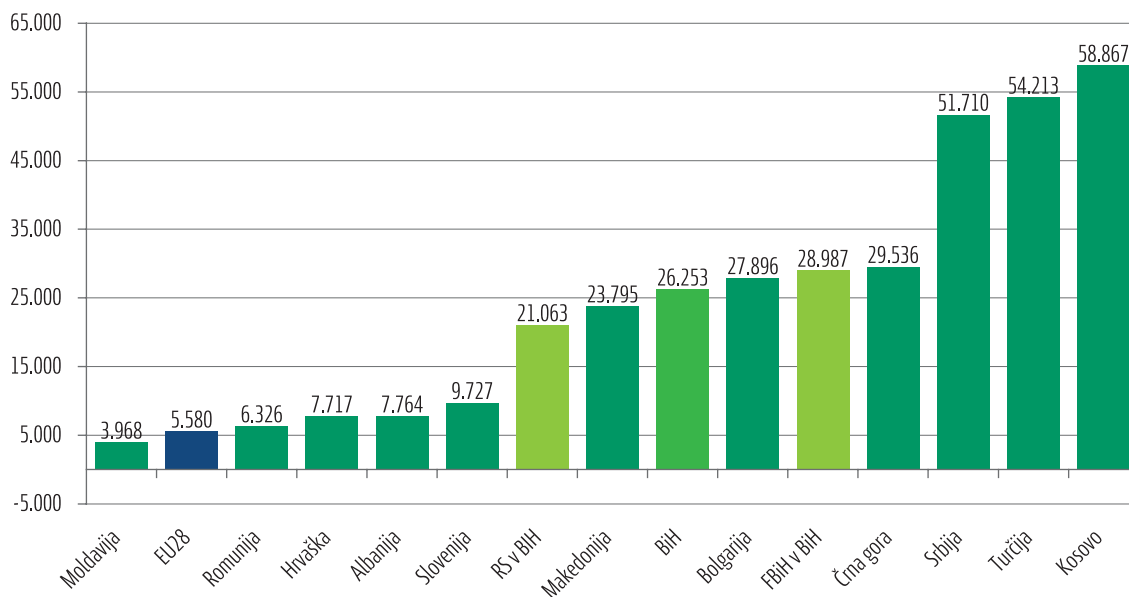
Albanija ima okrajne ravni oblasti (prefektуре) z zelo omejeno vlogo. **Moldavija** ima dve ravni poddržavne oblasti, "rajoni"/regije in občine/skupnosti (kot tudi avtonomna teritorialna enota Gaugazia). Predsedniki rajonov so posredno izvoljeni s strani svetov rajonov in delujejo pod močnim centralnim vplivom. Prav tako izvajajo pomemben nadzor nad proračunom občin in skupnosti. To zabriše razliko med oblastjo 1. in 2. stopnje v Moldaviji, kot tudi razliko med lokalnimi oblastmi in teritorialnimi vejami državne oblasti. **Romunija** ima prav tako dve ravni poddržavne oblasti, občine in mesta na eni strani ter okrožja na drugi strani. **Srbija** ima dve ravni poddržavnega upravljanja, Avtonomno pokrajino Vojvodino in občine. **Turčija** ima štiri ravni poddržavne oblasti. Tri od njih—občine, okrajne občine in metropolitanske občine—se lahko štejejo kot 1. raven lokalnih oblasti. Vendar imajo različne pravice in odgovor-

nosti. Turčija ima tudi 51 demokratično izvoljenih posebnih deželnih uprav (SPA). Delujejo ob teritorialnih vejah državne oblasti v večini regij Turčije in zagotavljajo nekatere javne storitve, zlasti na podeželju. Kjer so prisotne metropolitanske občine, ni posebnih deželnih uprav. Turčija ima tudi 30 metropolitanskih občin.

Makedonija, Črna gora, Kosovo in Bolgarija imajo vzpostavljen enostopenjski sistem lokalne oblasti.

Obstajajo velike razlike v povprečni velikosti lokalnih oblasti 1. stopnje po vsej jugovzhodni Evropi. Moldavija ima najmanjšo lokalno oblast 1. stopnje. V povprečju imajo manj kot 4.000 prebivalcev. Občine v Romuniji so tudi relativno majhne, v povprečju imajo manj kot 10.000 prebivalcev (**Graf 1**).

Graf 1 Povprečno št. prebivalstva lokalne oblasti 1. stopnje, Poročilo o kazalnikih davčne decentralizacije za Jugovzhodno Evropo, NALAS 2006-2014.

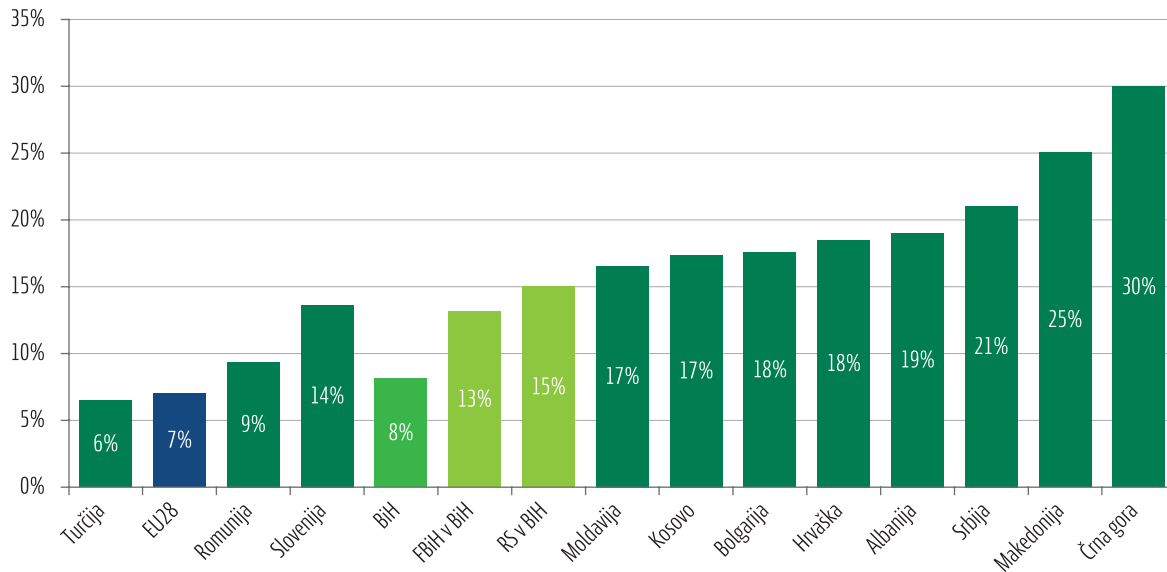

V celoti pa je povprečna velikost lokalnih oblasti v regiji večja od povprečja v EU kot celoti. BiH, Bolgarija, Makedonija, Črna gora, Albanija, Srbija, Turčija in Kosovo imajo občine s povprečnim št. prebivalstva višjim od 20.000.

Eden od razlogov za relativno velike občine v teh državah je visok delež ljudi, ki živijo v glavnih mestih (**Graf 2**).

Graf 2

Delež prebivalcev, ki živijo v glavnem mestu, NALAS 2015

Pregled ravnanja s trdnimi odpadki po državah

3

3.1 Albanija

Ministrstvo za okolje, gozdove in upravljanje voda je odgovorno za oblikovanje politik in zakonodaje o ravnanju z odpadki, kar temelji na zakonu št. 10463/2011 "o celovitem ravnanju z odpadki" in sklepu Sveta ministrov (DCM) št. 945/2013, "ki določa državno odgovornost Ministrstva za okolje". Drugi sodelujoči organi na tem področju so Ministrstvo za javna dela, promet in telekomunikacije, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za gospodarstvo, trgovino in energijo ter Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in varstvo potrošnikov.

Inšpekcijski nadzor je v pristojnosti Državnega inšpektorata za okolje, gozdarstvo in vodno gospodarstvo, ki temelji na DCM št. 47/2014.

Nacionalna agencija za okolje je odgovorna za informacijski sistem o ravnanju s komunalnimi trdnimi odpadki (KTO), za zbiranje podatkov, statistične podatke o odpadkih in poročanje (DCM št. 46 z dne 29.01.2014, DCM št. 687 z dne 29.07.2015). Druge ravni, ki spadajo k zbiranju podatkov, so:

1. Občine
2. Regije (prefektуре)
3. Pristojna ministrstva (Ministrstvo za kmetijstvo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za infrastrukturo/promet in Ministrstvo odgovorno za industrijo).

Ravnanje s komunalnimi trdnimi odpadki v Albaniji je na nizki ravni, vendar je prišlo do izboljšanja razmer z izvajanjem Nacionalne strategije ravnanja z odpadki in Nacionalnega načrta za ravnanje z odpadki 2010-2025.⁸ Nacionalna strategija za ravnanje z odpadki je postavila cilj recikliranja/kompostiranja na 25% KTO do leta 2015 in do leta 2020 ima namen povečati recikliranje/kompostiranje do 55% nastalih KTO.

Po podatkih, ki jih ima NALAS TFM iz Albanije (**Tabela 6**), predelava odpadkov z recikliranjem znaša 10 %.

Kljub temu pa je večina KTO odloženih na odlagališčih, ki pa žal v 60 % predstavljajo nezakonita neurejena odlagališča.

⁸ Ravnanje s komunalnimi odpadki v Albaniji, EEA, Pripravi Art Kodra, Agencija za okolje in gozdarstvo, NRC za odpadke, Albanija in Leonidas Milios, ETC/SCP november 2013

Tabela 6: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Albanija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Albanija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	2.893.005	http://www.instat.gov.al/
2	Raven dohodka države	\$	4.564,4	http://data.worldbank.org/
3	Proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	0,6	Nacionalna strategija ravnanja s trdnimi odpadki
4a	KTO na odlagališčih	%	30	www.mjedisi.gov.al Ministrstvo za okolje
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	60	Ministrstvo za okolje
4c	Reciklirani odpadki	%	10	Ministrstvo za okolje
4d	Biološka obdelava KTO	%	0	Strateški načrt mesta
4e	Mehansko-biološka obdelava KTO	%	0	
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0	
5	Stopnja recikliranja	%	33	Nacionalna strategija ravnanja s trdnimi odpadki

3.2 Bosna in Hercegovina

Področje ravnanja s komunalnimi trdnimi odpadki v Bosni in Hercegovini se še vedno sooča s številnimi problemi v zvezi z zbiranjem in obdelavo odpadkov. Vendar pa je prišlo do rahlega izboljšanja stanja z izvajanjem Drugega programa za ravnanje s trdnimi odpadki s strani Svetovne banke (WB), ki se je začel leta 2008. Glede na nedavno Poročilo WB⁹ (oktober 2015) je projekt izkazal nekoliko pozitiven napredek v lanskem maju 2015. Vendar pa splošen napredek izvajanja projekta še vedno precej zaostaja v svojih rednih ciljih, saj se izplačila upočasnjujejo, pet mesecev pred zaključkom projekta pa je izplačanih le 44 %. Zato skupna ocena napredka izvajanja ostaja zmeroma nezadovoljivo.

⁹ Poročilo o stanju in rezultatih izvajanja, Svetovna banka, Second Solid Waste Management (P107998), Oktober 2015

Razvoj in izvajanje nacionalne politike ravnanja z odpadki ni na nacionalni ravni, ampak na ravni entitete in na ravni okrožja Brčko (BD). Nosilci so Zvezno ministrstvo za okolje in turizem, Ministrstvo za prostorsko načrtovanje in gradbeništvo ter ekologijo Republike Srbske (v nadaljnjem besedilu "Okoljska ministrstva entitete") in Oddelek za prostorsko načrtovanje in lastniške zadeve okrožja Brčko. To je urejeno z zakoni entitete o ravnanju z odpadki (Uradni list RS 111/13, Uradni list FBiH 33/03, 72/09 in Uradni list BD 72/09, 25/04, 1/05, 19/07, 2/08 in 9/09).

Zbiranje podatkov o KTO na splošno v državi ni dobro strukturirano. Obstaja več ravni zbiranja podatkov, ki niso med seboj povezane, prav tako pa niso sistematično uporabljene za namene poročanja. V skladu z Zakonom o odpadkih Republike Srbske je pristojni organ za zbiranje podatkov za ravnanje z odpadki in podatkovni register odpadkov Fond za varstvo okolja in energetska učinkovitost RS. Pravilnik o

metodologiji za zbiranje podatkov o odpadkih in podatkovni register odpadkov je bil sprejet pred kratkim (Uradni list RS, št. 71/15). Zvezni zakoni in zakoni okrožja Brčko o ravnanju z odpadki ne urejajo niti zbiranja podatkov o odpadkih niti podatkovnega registra odpadkov. Noben od teh ne ureja informacijskega sistema o odpadkih.

Zvezni sklad za okolje in Fond za okolje Republike Srbske zbirata podatke iz kantonov, občin, javnih in zasebnih komunalnih podjetij in odlagališč o sistemu ravnanja s trdnimi odpadki, vključno s podatki o nastajanju odpadkov in vrsti odpadkov. Ti podatki se uporabljajo za razumevanje dejanskega stanja v zvezi z ravnanjem z odpadki v obeh entitetah. Agencije za statistiko v entitetah zbirajo podatke o zbranih in odstranjenih trdnih odpadkih za statistične namene.

Inšpekcijski nadzor in kontrola se izvajata na več upravnih ravneh v FBiH, RS in BD. V Federaciji BiH se inšpekcijski nadzor opravlja tako na zvezni kot na kantonski ravni, in sicer s strani Zvezne direkcije za inšpekcijske zadeve ali Kantonskega direktorata za inšpekcijske zadeve. V Republiki Srbski se inšpekcijski nadzor opravlja na ravni republike in na občinski ravni s strani Direktorata za inšpekcijske zadeve Republike Srbske oz. občinske komunalne policije. V okrožju Brčko se inšpekcijski nadzor izvaja na okrožni ravni s strani Oddelka za inšpekcijo. Vsi ti upravni organi imajo inšpektorje za okoljske zadeve, ki se ukvarjajo z vprašanji ravnanja z odpadki.

Komunalno zbiranje odpadkov in storitve so organizirane na ravni občin. Le storitve za ravnanje z odpadki v kantonu Sarajevo je organizirano na ravni kantonov.

Tabela 7: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Bosna in Hercegovina

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Bosna in Hercegovina	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	3.827.343	Agencija za statistiko BiH
2	Raven dohodka države	\$	4.780,00	Agencija za statistiko BiH
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	0,8	Agencija za statistiko BiH
4a	KTO na odlagališčih	%	70,1	Agencija za statistiko BiH, popravljena slika
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	24,3	Izračunano
4c	Reciklirani odpadki	%	5,3	Izračunano na podlagi podatkov, ki jih nudi Agencija za statistiko BiH, Prva objava: Okolje, javni prevoz in odstranjevanje komunalnih odpadkov, številka 1, leto VI, 20.11.2015
4d	biološka obdelava KTO	%	0,0	-
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0,3	Izračunano na osnovi kapacitet obrata
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0,0	-
5	Stopnja recikliranja	%	14	Izračunano na podlagi kazalnikov 3, 4c in domneve, da je 25 % vseh odpadkov možno reciklirati

Količina recikliranih odpadkov je veliko nižja od ciljnih 20 % recikliranja komunalnih odpadkov, ki si ga je zastavila Zvezna strategija za okolje. Večina odpadkov je odloženih na odlagališčih, na žalost pa je približno 25 % odloženih na nezakonitih neurejenih odlagališčih. Majhen delež se obravnava v mehansko-biološki obdelavi (MBO), v obratih zgrajenih v občinah Tuzla in Konjic.

3.3 Bolgarija

Bolgarija je v procesu vzpostavitve sistema 55 regionalnih objektov za predelavo gospodinjskih odpadkov. Največja ovira za spremembo je nerazvitost sedanjih objektov za predelavo odpadkov. Ločeno zbiranje tokov odpadkov je še vedno v povojih. Ne glede na to oviro, se recikliranje obravnava kot prednostna naloga v smislu večjih vlaganj¹⁰.

Ministrstvo za okolje in vodo (MOEW) je odgovorno za razvoj in izvajanje nacionalne politike ravnanja z odpadki, vključno s pripravo in izvrševanjem zakonodaje, strategij, programov, kot tudi ureditev dejavnosti v javnem in zasebnem sektorju. Ministrstvo izvaja nekatere od teh dejavnosti preko Izvršne agencije za okolje (ExEA) in mreže regionalnih pristojnih organov, regionalnih inšpektoratov za okolje in vodo (RIEW), ki nadzorujejo izvajanje zakonodaje glede ravnanja z odpadki.

Bolgarski Zakon o ravnanju z odpadki, ki je bil sprejet leta 2003, določa odgovornosti in obveznosti državnih in lokalnih oblasti v zvezi z organizacijo, dovoljenji, financiranjem, nadzorom in preverjanjem dejavnosti ravnanja z odpadki. Zakon o ravnanju z odpadki, sprejet julija 2012, je uvedel Okvirno direktivo EU o ravnanju z odpadki v bolgarsko zakonodajo z ureditvijo obveznosti občin in države do recikliranja odpadkov.

V skladu z Zakonom o ravnanju z odpadki, "SG", št. 86/30.09/2003 in Odlokom št. 9/28.09/2004 o postopku in vzorcih posredovanja informacij o dejavnostih, povezanih z odpadki, in postopku za vodenje javnega registra o izdanih dovoljenjih, dokumentih o registraciji in zaprtih mestih in dejavnostih, je za zbiranje podatkov o kazalnikih za KTO in za informacijski sistem upravljanja z le-temi odgovorna ExEA, medtem ko je za statistične podatke o odpadkih odgovoren Nacionalni statistični inštitut (NSI). ExEA v sodelovanju z NSI pripravlja nacionalna poročila o ravnanju s trdnimi odpadki. Občine so odgovorne za zbiranje podatkov ravnanja z odpadki in predložitev le-teh v NSI. NSI zbira podatke o številu odlagališč, kjer se komunalni odpadki zbirajo po sistemih za organizirano zbiranje, tudi podatke o količinah nastalih, zbranih in odloženih odpadkov, o komunalnih in gradbenih odpadkih, velikosti in zmogljivosti odlagališč, številu oskrbovanih naselij in deležu oskrbovane populacije. Količina nastalih komunalnih odpadkov se vsako leto poroča Eurostatu.

Uporabljeni podatki za leto 2014 so pridobljeni iz rednega statističnega raziskovanja o komunalnih odpadkih in iz državnega informacijskega sistema o odpadkih Izvršne agencije za okolje.

Po podatkih državnega statističnega inštituta, iz leta 2014¹¹, je bila skupna količina komunalnih odpadkov ocenjena na 3.193 tisoč ton. Po uradnih statističnih podatkih je bilo v letu 2014 odloženih 2.895.000 ton komunalnih odpadkov. Odpadkov neposredno prenesenih za recikliranje v letu 2014 je bilo 298 tisoč ton. Odpadkov, poslanih v objekte za sekundarno obdelavo, je bilo 1.598.000 ton, sežganih je bilo cca 639 ton. Odpadna embalaža je znašala 380.682 ton.

Za namen priprave tega primerjalnega poročila so bili nacionalni kazalniki izračunani na podlagi podatkov, ki so v uradni statistiki. V večini izračunov so osnovni podatek nastali odpadki in to je 3.193 tisoč ton, kot je znano iz uradnih podatkov. Nastajanje trdnih odpadkov na pre-

¹⁰ Ravnanje z odpadki v srednji in vzhodni Evropi, C.M.S. 2013

¹¹ Okoljska statistika—Letni podatki za leto 2014, Sporočilo za javnost

bivalca je 442 kilogramov zbranih komunalnih odpadkov na prebivalca za leto 2014. Z enakim številom prebivalstva to pomeni 1,2 kg zbranih odpadkov na prebivalca. Količina zbranih komunalnih odpadkov je ocenjena z neposrednim merjenjem, v primeru pomanjkanja opreme za tehtanje pa na podlagi dokumentov prevoznika.

Čeprav niso na voljo vsi kazalniki, je jasno, da je bil na področju predelave odpadkov dosežen napredek. S pomočjo ICMA (Mednarodno mestno/okrožno združenje za upravljanje) je 19 občin uvedlo pilotni program kompostiranja, z vzpostavitev enega ali več mest za kompostiranje. Kompost, ki nastane, je predvsem za uporabo v kmetijstvu.¹²

Od junija 2011 Bolgarija bistveno izboljšuje infrastrukturo za obdelavo odpadkov. Julija 2011 je Evropska komisija odobrila prvo fazo prepotrebnega projekta komunalnih odpadkov v Sofiji. Ta faza vključuje izgradnjo odlagališča in dveh obratov za kompostiranje. Poleg tega je treba izboljšati obstoječi objekt ločevanja komunalnih odpadkov v Suhodolu in ustanoviti dva pilotna programa za ločevanje odpadkov na področju Ovcha Kupel in Kremikovtsi. V letu 2012 je javna služba za ogrevanje v Sofiji, Sofia CHP, podpisala pogodbo za tehnično pomoč v zvezi s proizvodnim obratom za so-proizvodnjo toplote in električne energije na mestu enega od svojih obstoječih obratov za proizvodnjo toplote¹³.

Tabela 8: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Bolgarija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Bolgarija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	7191325	Nacionalni statistični inštitut (2014)
2	Raven dohodka države	\$	5900	
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	1,2	Nacionalni statistični inštitut, letni podatki za leto 2014, Sporočilo za javnost
4a	KTO na odlagališčih	%	90,7	Nacionalni statistični inštitut, letni podatki za leto 2014, Sporočilo za javnost
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	2,0	Nacionalni statistični inštitut, letni podatki za leto 2014, Sporočilo za javnost
4c	Reciklirani odpadki	%	7,3	Nacionalni statistični inštitut, letni podatki za leto 2014, Sporočilo za javnost
4d	biološka obdelava KTO	%	ni na voljo	-
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	ni na voljo	-
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	ni na voljo	-
5	Stopnja recikliranja	%	10,00	Izračunano na podlagi uradnih statistik

¹² Kompostiranje v Bolgariji za zmanjševanje količine odpadkov, ICMA International

¹³ Ravnanje z odpadki v srednji in vzhodni Evropi, C.M.S. 2013

3.4 Kosovo

Republika Kosovo doživlja intenzivno fazo oblikovanja in revizije svoje zakonodaje o ravnanju z odpadki, ki temelji na smernicah in predpisih EU. Strategija o ravnanju z odpadki Republike Kosovo je bila sprejeta v letu 2012 za obdobje 10 let. Pravna podlaga za strategijo je Zakon o odpadkih št. 04/L-060. Mandat Ministrstva za okolje in prostor je določen z Uredbo UNMIK št. 2002/5 in 2005/15 in je odgovorno za razvoj politike, izdajanje dovoljenj, usklajevanje in nadzor ter izvajanje mednarodnih konvencij. Da bi se to izvajalo, je ministrstvo ustanovilo 7 oddelkov, 2 inštituta in Agencijo za varstvo okolja. Kosovska Agencija za varstvo okolja ima tri oddelke:

- ▶ Direktorat za okoljski informacijski sistem,
- ▶ Direktorat za spremljanje stanja okolja in
- ▶ Direktorat za oblikovanje poročil, načrtov in okoljskih programov

Kosovska Agencija za varstvo okolja je bila ustanovljena na podlagi Zakona o varstvu okolja, št. 50/2009. Direktorat za okolje, Sektor za upravljanje zraka, hrupa in odpadkov, ki je del kosovske Agencije za varstvo okolja, ki je odgovorna za razvoj baze podatkov in informacijskega sistema za ravnanje z odpadki ter za poročanje o stanju na področju ravnanja z odpadki. Občinske uprave so odgovorne za razvoj lokalnih načrtov ravnanja z odpadki, za pripravo letnih poročil o ravnanju z odpadki, predloženih Ministrstvu, in za ureditve, izvajanje in organizacijo ravnanja z odpadki na njihovem ozemlju.

Tabela 9: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Kosovo

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Kosovo	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	1800000	Statistični urad Kosovo
2	Raven dohodka države	\$	4.000,00	Svetovna banka 2014
3	Proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	0,9	Statistični urad Kosovo
4a	KTO na odlagališčih	%	90	Ministrstvo za okolje
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	0	-
4c	Reciklirani odpadki	%	9	Ministrstvo za okolje
4d	Biološka obdelava KTO	%	1	Ministrstvo za okolje
4e	Mehansko-biološka obdelava KTO	%	0	-
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0	-
5	Stopnja recikliranja	%	ni na voljo	.

Recikliranih odpadkov je 9 % in večina odpadkov, to je 90 % je odloženih na odlagališčih. Vendar pa nezakonito neurejeno odlaganje ni uradno poročano. Organizacija "Open Data Kosovo" in UNDP / SDC (v okviru projekta SAEK) je začela s platformo podatkovne vizualizacije divjih— neurejenih odlagališč. Pobuda je posledica podatkov, ki jih je zbralo 30 mladih prostovoljcev lokalne skupnosti Gjakova (na Kosovu), ki so poročali o skupaj 686 divjih— neurejenih odlagališčih.¹⁴

3.5 Makedonija

Ravnanje z odpadki v Makedoniji je bila nedavno priznana kot zaskrbljujoče vprašanje in vložen je bil precejšen trud, da bi ublažili škodljive učinke na okolje in družbo. V preteklih letih se je ravnanje z odpadki opiralo izključno na odlaganje in odlagališča KTO.¹⁵

Zakon o ravnanju z odpadki, ki je bil sprejet leta 2004, predstavlja krovni zakon s predpisi in določa splošna pravila, ki veljajo za glavna vprašanja v zvezi z nenevarnimi in nevarnimi odpadki ter posebnimi tokovi odpadkov. Naloge in odgovornosti na področju ravnanja z odpadki so v praksi razdeljene med več institucij v državi, kjer ima prevladujočo vlogo Ministrstvo za okolje in prostor (MoEPP) in občine. Pristojni organi za pregledovanje in druge naloge izvrševanja so navadno državna Inšpekcija za okolje (MoEPP) in Svet inšpektorjev kot neodvisni organ (to je na centralni ravni). Pristojni organi za inšpekcijski nadzor na lokalni ravni so občinske inšpekcijske službe. Občine so odgovorne za organizacijo zbiranja, prevoza in odlaganja komunalnih odpadkov; odločitve o lokaciji objektov za ravnanje z

odpadki; izdajo lokalnih predpisov za ravnanje z odpadki; financiranje in nadzor zapiranja odlagališč in prenehanja obratovanja objektov za ravnanje z odpadki.

Glavni dokumenti politike za ravnanje z odpadki na nacionalni ravni so Nacionalna strategija za ravnanje z odpadki za obdobje 2008-2020 (Uradni list št. 39/08) in Načrt državnega ravnanja z odpadki za obdobje 2009-2015 (Uradni list št. 77/09). Eden od glavnih strateških ciljev Strategije ravnanja s trdnimi odpadki je vzpostavitev zbiranja podatkov/informacijski sistem za vire, naravo, količine in usodo tokov odpadkov, kot tudi za objekte za materialno/energetsko predelavo in končno odlaganje odpadkov in zagotavljanje zahtevanega javnega dostopa.¹⁶ Makedonski informacijski center za okolje (MEIC) je služba v okviru Ministrstva za okolje in prostor. Glavna naloga MEIC je zagotoviti ustrezno in pravilno obdelane (sistematizirane in standardizirane), celovite, natančne, pregledne in lahko dostopne informacije o stanju, kakovosti in trendih v vseh segmentih okolja (voda, zrak, hrup, odpadki). Makedonija sodeluje z EEA od leta 1997. Ministrstvo je sodelovalo z ETC (Zrak in podnebne spremembe, voda, biološka raznovrstnost, viri in ravnanje z odpadki, raba zemljišč in prostorske informacije, ITTAG) in pripravilo poročila o oceni in SOER.¹⁷

¹⁴ <http://opendatakosovo.org/app/illegal-dumps/>

¹⁵ Ravnanje s komunalnimi odpadki v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji 2013, Informacijski center za okolje/Ministrstvo za okolje in prostor Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije, v sodelovanju z (ETC/SCP), upravlja Copenhagen Resource Institute (CRI), v imenu Evropske agencije za okolje (EEA).

¹⁶ Strategija za ravnanje z odpadki v Republiki Makedoniji (2008–2020)

¹⁷ Delavnica o elektronskih informacijskih orodij za podporo izvajanja delavnic Aarhuške konvencije v Jugovzhodni Evropi, Nastavitev eSetting e-okoljskega informacijskega sistema, Svetlana Gjorgjeva, Makedonski okoljski informacijski center, november 2010, Makedonija

Tabela 10: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Makedonija (2011)

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Makedonija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	2.107.000	Makedonski Statistični urad
2	Raven dohodka države	\$	4.838	Svetovna banka 2014
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	1,0	Poročilo EEA
4a	KTO na odlagališčih	%	99,7	Poročilo EEA
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	0,0	Poročilo EEA
4c	Reciklirani odpadki	%	0,3	Poročilo EEA
4d	biološka obdelava KTO	%	0,0	Poročilo EEA
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0,0	Poročilo EEA
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0,0	Poročilo EEA
5	Stopnja recikliranja	%	12	

Glede na Poročilo EEA¹⁸ o komunalnem ravnanju z odpadki v Republiki Makedoniji je prevladujoča metoda pri upravljanju komunalnih in drugih nenevarnih odpadkov odlaganje na zakonitih odlagališčih, ki ustreza 99,74 % celotne količine komunalnih trdnih odpadkov v letu 2012. Preostalih 0,26 % KTO je bilo recikliranih ali kompostiranih. V letu 2012 je bil delež reciklirane embalaže 12 % celotne količine embalaže, ki je prišla na trg¹⁹. Nezakonito odlaganje ni uradno poročano, čeprav je bilo registriranih več kot 300 odlagališč v okviru ukrepov organizacije Ajde Makedonija²⁰.

3.6 Moldavija

Za situacijo v sistemu ravnanja s trdnimi odpadki so značilne obstoječe vendar nerazvite storitve ravnanja z trdnimi odpadki v mestih in večjih vaseh, pomanjkanje opreme za zbiranje in prevoz odpadkov, zaradi česar se povečuje količina odpadkov, pomanjkanje kapacitet za odlaganje odpadkov, trenutno ni organiziranega sistema za recikliranje in nizka stopnja ozaveščenosti javnosti o ravnanju z odpadki.²¹

Državna strategija Republike Moldavije o ravnanju z odpadki (2013-2027) poziva k pravnemu in institucionalnemu prestrukturiranju in vzpostavitvi integriranega sistema tehničnih in okoljskih predpisov na področju ločenega zbiranja odpadkov za recikliranje, predelavo, odlaganje in skladiščenje odpadkov. Na podlagi te strategije se vlada Moldavije zavezuje, da bo razvila nov pravni in institucionalni okvir za ureditev ravnanja z odpadki v skladu z zakonodajo EU, ki bi bil ekonomsko učinkovit in bi upošteval

¹⁸ Ravnanje s komunalnimi odpadki v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, EEA 2013

¹⁹ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/countries/the-former-yugoslav-republic-of-macedonia>

²⁰ <http://ajdemakedonija.mk/en/wastemap>

²¹ Izboljšanje ravnanja s komunalnimi trdnimi odpadki v Republiki Moldaviji, Osteuropaverein der deutschen Wirtschaft, September 2014

zdravje ljudi in okolja. Trenutno je ravnanje z odpadki na občinski ravni urejeno z Zakonom o proizvodnji in gospodinjstvih odpadkih, št. 1347-XIII, 1997.

V skladu z Državno strategijo o ravnanju s odpadki, se zbiranje in obdelava podatkov v zvezi z vrstami in količinami odpadkov izvajajo v skladu s standardi iz bivše Sovjetske zveze, ne da bi bila prilagojena evropskim zahtevam o razvrščanju. Sedanji statistični sistem ravnanja z odpadki le delno odraža stanje ravnanja z gospodinjstvi odpadki, medtem ko podatki o tokovih posebnih nevarnih odpadkov, kot so odpadna olja, izrabljena motorna vozila, odpadne pnevmatike, akumulatorji in baterije, odpadne električna in elektronska oprema in tudi gospodinjstvi odpadki, niso zanesljivi. Čeprav obstajajo nekatera podjetja za predelavo odpadkov v Republiki Moldaviji, podatki o količini recikliranih odpadkov niso pod statističnim nadzorom. Državni statistični urad Moldavije je odgovoren za zbiranje podatkov in statistiko.

Lokalne oblasti so odgovorne za organizacijo sistemov za zbiranje in odstranjevanje odpadkov. Državna strategija o ravnanju s trdnimi odpadki si prizadeva za vzpostavitev integriranega regionalnega ravnanja z odpadki z vzpostavitvijo osmih regij. Evropska investicijska banka bo podprla projekt, ki se nanaša na izvajanje projektov iz sektorja trdnih odpadkov v celotni Moldaviji, s podporo izvajanja Strategije za ravnanje z odpadki Republike Moldavije iz 2013.

V skladu z Državno strategijo za ravnanje z odpadki v Moldaviji in raziskavo Mednarodne banke, skupaj s povečanjem ravni dohodka prebivalstva narašča tudi stopnja nastajanja odpadkov na prebivalca, ki je ponavadi 0,3-0,4 kg/prebivalca/dan na podeželju in 0,9 kg/prebivalca/dan ali več v urbanih območjih. Trenutno najbolj razširjena metoda ravnanja z gospodinjstvi odpadki je skladiščenje odpadkov na tleh, ki je pogosto glavni vir onesnaževanja tal in podtalnice.

Tabela 11: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Moldavija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Moldavija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	3559500	Statistični urad Moldavije
2	Raven dohodka države	\$	4.753,55	Svetovna banka 2014
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	0,65	Strategija za ravnanje z odpadki, 2013
4a	KTO na odlagališčih	%	0	
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	100	Strategija za ravnanje z odpadki, 2013
4c	Reciklirani odpadki	%	0	
4d	biološka obdelava KTO	%	0	
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0	
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0	
5	Stopnja recikliranja	%	0	

3.7 Črna gora

S sprejetjem posebnega zakona o odpadkih v letu 2011 (Uradni list Črne gore 64/11) in z ustreznim sklopom občinskih predpisov (27 občinskih predpisov, sprejetih leta 2013, in še 4 v pripravi v skladu z zakonom) je vlada Črne gore vzpostavila trden pravni okvir za nacionalni sistem ravnanja z odpadki. Ker je Črna gora država kandidatka za vstop v EU, se ta sklop predpisov nenehno spreminja skozi stalen proces usklajevanja s pravnim redom EU.

Sedanji institucionalni okvir ravnanja z odpadki v Črni gori dodeljuje glavne odgovornosti na področju ravnanja z odpadki na centralni (Ministrstvo za trajnostni razvoj in turizem) in lokalni ravni (23 občin) ter prenesene posebne odgovornosti za agencije, druga ministrstva in državni inšpektorat (glede na njihov mandat).

V skladu z Zakonom o statistiki, je Agencija za statistiko Črne gore MONSTAT odgovorna za zbiranje vseh podatkov, potrebnih za statistične namene. Agencija odloči, kateri podatki bodo zbrani v letnem statističnem programu. Trenutno še vedno obstajajo dvojni statistični podatki v zvezi z vprašanjem odpadkov, saj EPA prav tako zbira podatke in poroča na ministrstva in vlado. Kazalniki ravnanja z odpadki so med podatki, ki jih je zbrala Agencija. Sedanji Državni načrt za ravnanje z odpadki se srečuje z več ovirami za uspešno izvajanje. Ovire v zvezi s spremljanjem in poročanjem so: i) beleženje podatkov s strani javnih služb je skromno in sheme poročanja so razdrobljene; ii) podvojeno, celo potrojeno zbiranje podatkov na lokalni ravni povzroča zmedo; iii) neusklajenost podatkov (primerjava na izvoru - letne publikacije). Zakon o okolju ureja vzpostavitev informacijskega sistema za okolje. Sistem ravnanja z odpadki je sestavni del informacijskega sistema za okolje.

Tabela 12: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Črna gora

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Črna gora	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	620029	MONSTAT
2	Raven dohodka države	\$	7.130,00	MONSTAT
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	1,08	NWMP
4a	KTO na odlagališčih	%	86,6	NWMP
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	11	NWMP
4c	Reciklirani odpadki	%	0,8	NWMP
4d	biološka obdelava KTO	%	0	NWMP
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0	NWMP
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0	NWMP
5	Stopnja recikliranja	%	4,7	NWMP

*NWMP- Državni načrt ravnanja z odpadki

Stopnja recikliranja je veliko nižja od cilja, ki je 50% recikliranje komunalnih odpadkov, ki ga je postavila Državna strategija za ravnanje z odpadki za leto 2020. Izbran je bil še dodaten cilj – 60% v letu 2025.

Večina odpadkov se odlaga na odlagališčih, na žalost pa je še vedno 11% odpadkov odloženih na nezakonitih neurejenih odlagališčih.

3.8 Romunija

Prva Državna strategija za upravljanje z odpadki v Romuniji je bila razvita za obdobje 2003-2013, po prenosu zakonodaje EU na področju ravnanja z odpadki in v skladu z določbami vladne odredbe v sili št. 78/2000 o sistemu ravnanja z odpadki. Državni načrt za ravnanje z odpadki je bil prav tako razvit v letu 2004, da bi se izvedli ukrepi, ki so potrebni za doseg ciljev strategije. Da bi povečali učinkovito izvajanje Državnega načrta za ravnanje z odpadki, so bili leta 2006 izdani Regionalni načrti ravnanja z odpadki za osem romunskih regij.

Ministrstvo za okolje in podnebne spremembe je pristojni organ za usklajevanje izvajanja okvirne direktive o odpadkih (WFD) in je romunske zakonodaje, ki sledi iz te direktive. Zakon o regulativnem okvirju o odpadkih (Zakon 211/2011) je začel veljati 28. novembra 2011 in je prenesel WFD v nacionalno zakonodajo.

Odgovornost za zbiranje in upravljanje komunalnih trdnih odpadkov je na strani občin. Lokalne oblasti so vključene v praktične posledice vzpostavitve sistemov za ločeno zbiranje, obdelavo, skladiščenje itd., kot tudi v usklajevanje dejavnosti na področju vnaprejšnjega zbiranja in organizacijo recikliranja odpadkov.

Romunska agencija za varstvo okolja je odgovorna za zbiranje podatkov o odpadkih, nacionalno poročanje in poročanje Evropski agenciji za okolje (EEA). To je urejeno z zakonom 51/2006, ki se nanaša na gospodarske javne službe. Zbiranje podatkov o kazalnikih KTO in statistiki odpadkov je urejeno z nizom zakonov: i) Zakon 211/2011 v zvezi z uredbo o odpadkih, ii) Zakon 51/2006 o storitvah javnih služb, iii) Zakon 101/2006 v zvezi s komunalno ureditvijo v mestih, iv) HG 856/2002 v zvezi z ravnanjem z odpadki.

Tabela 13: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Romunija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Romunija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	19550000	Romunski Statistični urad
2	Raven dohodka države	\$	6.195,00	Svetovna banka 2014
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	1,5	Romunski Statistični urad, 2011
4a	KTO na odlagališčih	%	85,0	Romunski Statistični urad, 2011
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	5,0	Romunski Statistični urad, 2011
4c	Reciklirani odpadki	%	7,0	Romunski Statistični urad, 2011
4d	biološka obdelava KTO	%	3,0	Romunski Statistični urad, 2011
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0,0	
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0,0	
5	Stopnja recikliranja	%	29	Izračun temelji na sestavi odpadkov in 4c

Obstoječe biološke čistilne naprave obravnavajo predvsem zelene odpadke iz parkov in vrtov ter majhen del gospodinskih organskih odpadkov. Poleg tega sta v postopku gradnje objekt za kompostiranje v Regiji 3 Jug in objekt za kompostiranje v Regiji 2 Jugovzhod. Zmogljivost Obrata za kompostiranje za ekološki delež trdnih odpadkov v Piatra Neamt je 12.000 t/leto organskih snovi (biološko razgradljivih), z razpoložljivim prostorom za morebitno prihodnjo razširitev za dodatnih 5.000 t/leto. To se nanaša na zbrane biološko organske frakcije KTO.

3.9 Srbija

Po podatkih mnenja Mednarodnega združenja za trdne odpadke (ISWA), Poročilo o stanju nacije iz leta 2012, je ravnanje z odpadki v Srbiji temeljilo le na zbiranju in odlaganju odpadkov, ki ni bilo strogo na sanitarnih odlagališčih, ampak pogosto na majhnih neurejenih odlagališčih. Da bi spremenili obstoječo prakso, so glavni cilji ravnanja z odpadki v Srbiji povečanje pri izbiri in ločevanju reciklažnih materialov, predvsem odpadne embalaže, in odlaganje preostalih odpadkov na sanitarnih (regionalnih) odlagališčih²².

Ministrstvo za kmetijstvo in varstvo okolja je odgovorno za razvoj nacionalne politike ravnanja z odpadki. Ministrstvo, pristojno za okolje, običajno pripravlja zakone v zvezi z ravnanjem z odpadki, ki so nato poslani v parlament, da jih vlada sprejme. Strategijo ravnanja z odpadki pripravi Ministrstvo, pristojno za okolje, sprejme pa jo vlada. Minister, pristojen za okolje, sprejema občinske predpise (uredbe, pravilnike, obrazce itd), medtem ko lokalne oblasti (lokalne skupnosti) v skladu s tem sprejmejo lokalne odloke. Kazenski pregon je razdeljen med osrednje, pokrajinske in lokalne ravni, kot tudi inšpekcijski pregled in nadzor.

Srbska agencija za varstvo okolja (SEPA) je zadolžena za zbiranje podatkov o količinah odpadkov in reciklažnih materialov, obdelavo podatkov ter komunikacije in informacije za EEA. Splošne podatke o pokritosti storitev zbira in obdeluje državni statistični urad. Srbske uredbe poznajo 9 kazalnikov za odpadke. Vsak od njih je razdeljen v podkazalnike. Ob brskanju po uradni spletni strani SEPA o kazalnikih za odpadke ne dobimo nobenih rezultatov. Zbiranje podatkov o kazalnikih za KTO ureja niz zakonov in predpisov:

- ▲ Zakon o ravnanju z odpadki ("Uradni list RS", št. 36/09 in 88/10.); Člen 75,
- ▲ Zakon o embalaži in odpadni embalaži ("Uradni list" št. 36/09);
- ▲ Zakon o ratifikaciji Baselske konvencije o čezmejnem
- ▲ gibanju nevarnih odpadkov in njihovo odstranjevanje ("Uradni list FRJ—Mednarodne pogodbe", št. 2/99);
- ▲ Odlok o metodologiji za pripravo državnega in lokalnega registra virov onesnaževanja, kot tudi o metodologiji za vrste, načine in pogoje zbiranja podatkov ("Uradni list" št. 91/10);
- ▲ Odlok o obliki dnevnih evidenc in letnega poročanja o odpadkih z navodili o izpolnitvi ("Uradni list" št. 95/10);
- ▲ Pravilnik o kategorijah, testiranju in razvrščanju odpadkov ("Uradni list RS", št. 56/10).

Srbska agencija za varstvo okolja (SEPA) zbira podatke o emisijah v zrak, emisijah v vode in o odpadkih. Zbrani podatki se vnesejo v bazo podatkov, ki tvorijo informacijski sistem za okolje Republike Srbije. Informacijski sistem za okolje, spremljanje in poročanje na državni ravni so urejeni z Zakonom o spremembi Zakona o varstvu okolja ("Uradni list", št. 72/2009); Členi 69, 73 in 74. Statistični urad RS poroča o nastajanju odpadkov in oskrbi prebivalstva s storit-

²² ISWA, Poročilo o stanju nacije, Prakse odlaganja in uredbe v Srbiji 2012

vami. Vendar pa so številke zastarele in se nanašajo na leto 2008. Poročanje na EEA ureja Zakon o ministrstvih (“Uradni list RS”, št. 44/2014, 14/2015, 54/2015), člen 5.

Srbija trenutno reciklira od 7 % do 8 % svojih komunalnih odpadkov, kot so steklo, les, papir, plastika in kovine. Srbija ima 3582 ugotovljenih odlagališč, od tega je 165 občinskih odlagališč, 5 je sanitarnih odlagališč, ostala pa so nezakonita divja odlagališča²³. Ocenjuje se, da je 20 % nastalih odpadkov odvrženih na nezakonita divja odlagališča. Obstaja še 5 regionalnih sanitarnih odlagališč, ki so še v gradnji, kakor tudi zapiranje in komunalna ureditev in/ali rekultivacija nekaterih občinskih odlagališč.

Tabela 14: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Srbija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Srbija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	7186862	Srbski statistični urad
2	Raven dohodka države	\$	5.820,00	Svetovna banka 2014
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	0,9	Srbski statistični urad
4a	KTO na odlagališčih	%	65,0	
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	20,0	SEPA Env. poročilo za leto 2013
4c	Reciklirani odpadki	%	15,0	Ocena
4d	biološka obdelava KTO	%	0,0	-
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0,0	-
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0,0	-
5	Stopnja recikliranja	%	34	Izračunano na podlagi sestave odpadkov in 4c

²³ Priložnosti in ovire za recikliranje v balkanskih državah: v primerih Grčije in Srbije, ISWA 2012

3.10 Turčija

V skladu z Državnim poročilom Turčije za leto 2010 za 18 sejo Komisije za trajnostni razvoj, izvajanje ravnanja z odpadki s strani občin in metropolitanskih občin v Turčiji še ni doseglo optimalnega stanja. Medtem ko se zbiranje in prevoz odpadkov izvaja v velikem obsegu, večina trdnih odpadkov v državi še vedno ni odložena v skladu z zakoni in predpisi²⁴.

V Turčiji je primarna zakonodaja, ki je sestavljena iz zakonov, ustanovljena v turškem parlamentu in jo izvaja turška vlada, medtem ko sekundarno zakonodajo, sestavljeno iz predpisov, sporočil in okrožnic, sestavi in izvaja ustrezno ministrstvo, ki je pristojno. Sekundarna zakonodaja o ravnanju z odpadki je opredeljena in jo izvaja Ministrstvo za okolje in urbanizacijo (MoEU). Sekundarna zakonodaja je v glavnem prilagojena ustreznim direktivam EU in je v skladu s “Celostno okoljsko strategijo za približevanje za Turčijo (obdobje 2007-2023)”. Naslednji sklop primarne zakono-

²⁴ http://www.un.org/esa/dsd/dsd_aofw_ni/ni_pdfs/NationalReports/turkey/Full_text.pdf

daje ureja ravnanje z odpadki:

- ▲ Zakon o okolju št. 2872
- ▲ Zakon o obnovljivih virih energije št. 534
- ▲ Zakon o občinah št. 5393
- ▲ Zakon o metropolitanskih občinah št. 5216

V skladu z Zakonom o metropolitanskih občinah (10.7.2004 - 5216) in Zakonom o občinah (3.7.2005—5393) so občine edine pristojne za ravnanje s komunalnimi odpadki. Te so odgovorne za zagotavljanje vseh storitev v zvezi zbiranjem, prevozom, ločevanjem, recikliranjem, odlaganjem in skladiščenjem trdnih odpadkov ali za imenovanje drugih, ki bodo zagotavljali te storitve (ETC/SCP, 2009). Kljub temu da izpolnjujejo svoje naloge zbiranja in prevoza trdnih odpadkov v veliki meri, ne kažejo zahtevane stopnje aktivnosti in pozornosti pri ravnanju s komunalnimi trdnimi odpadki.

Občine, podeželski direktorati ministrstva in tudi Ministrstvo za okolje in urbanizacijo imajo vlogo pri zbiranju podatkov KTO. Ministrstvo za okolje in urbanizacijo je odgovorno za upravljanje Informacijskega sistema za ravnanje s komunalnimi trdnimi odpadki. Podatki se prenašajo v Turško statistično institucijo TURKSTAT, ki objavlja Letno poročilo o statistiki odpadkov. Ministrstvo pripravlja tako državna poročila kot poročila za EEA.

Po podatkih Turkstata 2014 je 58,14 % nastalih komunalnih odpadkov poslanih na sanitarna odlagališča, 32,44 % pa je odloženih na občinskih odlagališčih. 0,41 % komunalnih trdnih odpadkov je po poročili kompostirano v 6 objektih za kompostiranje, 0,02 % pa je obdelanih v 32 obratih za sosežig.

Tabela 15: Kazalniki ravnanja z odpadki na ravni države, Turčija

Številka kazalnika	Kazalnik	Enota	Turčija	Vir podatkov
1	Skupno število prebivalcev	Število	78041053	TurkStat 2014
2	Raven dohodka države	\$	10.389,7	TurkStat
3	proizvodnja KTO na prebivalca	kg na dan	1,12	TurkStat 2014
4a	KTO na odlagališčih	%	58,14	TurkStat 2014
4b	KTO na neurejenih odlagališčih	%	32,44	TurkStat 2014
4c	Reciklirani odpadki	%	5,77	TurkStat 2014
4d	biološka obdelava KTO	%	0,41	TurkStat 2014
4e	mehansko-biološka obdelava KTO	%	0	TurkStat 2014
4f	KTO obdelani v termoelektrarni	%	0,02	TurkStat 2014
5	Stopnja recikliranja	%	ni na voljo	TurkStat 2014

3.11 Primerjalna analiza kazalnikov na državni ravni o ravnanju s trdnimi odpadki (SWM)

Pregled pravnega okvira na državni ravni, institucionalnih pristojnosti in zbiranja podatkov o ravnanju s trdnimi odpadki

Države v regiji Jugovzhodne Evrope imajo omejene izkušnje s primerjalnimi analizami ravnanja s trdnimi odpadki. Nekaj podatkov je na voljo na državni ravni kot del državnih statističnih podatkov oz. kot del poročanja o okoljskem stanju in poročanja Evropski agenciji za okolje (EEA). Te države niso vzpostavile sistema zbiranja podatkov ali obdelave kazalnikov, čeprav sta zbiranje podatkov in informacijski sistem za ravnanje s trdnimi odpadki zakonsko urejena (Tabela 16).

Občinski podatki o odpadkih se ne zbirajo redno. Občinske gospodarske javne službe, ki opravljajo storitve zbiranja in obdelave trdnih odpadkov v JVE, nimajo zanesljivih in točnih podatkov o količini in sestavi gospodinjinskih odpadkov, ki jih proizvedejo prebivalci. Številke so pogosto ocenjene s strani občinskih komunalnih podjetij. Zato je treba podatke o trdnih odpadkih obravnavati z določeno mero previdnosti, ravno zaradi metodologij zbiranja podatkov in popolnosti. Slaba kakovost informacij, ki so na voljo, jim onemogoča ustrezno organizacijo poslovanj in pravilno poročanje občinam in organom na državni na ravni, vodi v slabo načrtovanje in spremljanje ter ovira dejansko izvajanje standardov in ciljev Evropske unije (EU), ki so zastavljeni v Direktivah EU za ravnanje z odpadki. Kakovost podatkov o gospodinjinskih odpadkih je izziv za gospodarske javne službe, ki opravljajo storitve, za občine, na katere je bila prenesena večina sorodnih pristojnosti, ter za nadzorne in druge državne organe, ki so pristojni za oblikovanje politik in spremljanje njihovega izvajanja na nacionalni ravni.

Tabela 16: Pregled stanja s pravnim okvirom, institucionalnimi odgovornostmi in ravnm, ki sodelujejo pri zbiranju podatkov

Država	Informacijski sistem o ravnanju s komunalnimi trdnimi odpadki/pravno urejeno	Pristojna institucija	Druge ravni, ki spadajo k zbiranju podatkov, so:	Poročanje EEA
Albanija	Da/Da	Agencija za varstvo okolja	Občine, regije, pristojna ministrstva	da
Kosovo	Da/Da	Agencija za varstvo okolja	Občine	ne
Moldavija	Ne	Statistični urad	Občine	ne
Bosna in Hercegovina	Ne (Entiteta Republika Srbska - da, entiteta Federacija Bosna in Hercegovina - samo zasebni subjekti za ravnanje z odpadki)	Agencije za zaščito okolja in Statistični uradi	Občine, regije, pristojna ministrstva, podjetja za ravnanje z odpadki	ne
Makedonija	Da/da (ni sekundarne zakonodaje)	Makedonski informacijski center za okolje (MEIC) (pripada ministrstvu)	Občine	da
Srbija	Da/Da	Agencija za varstvo okolja in Statistični urad	Občine, proizvajalci odpadkov, ministrstvo, upravljavec čistilne naprave	ne
Bolgarija	Da/Da	Agencija za varstvo okolja in Statistični urad	Občine	da
Romunija	Da/Da	Agencija za varstvo okolja		da
Črna gora	Da/Da	Agencija za varstvo okolja in Statistični urad	Občine	
Hrvaška	Da/Da	Agencija za varstvo okolja		da
Turčija	Da/Da	Ministrstvo za okolje in urbanizacijo, Statistični urad	Občine, podeželski direktorati ministrstva in tudi Ministrstvo za okolje in urbanizacijo	da

Primerjalna analiza kazalnikov na državni ravni o ravnanju s trdnimi odpadki

Če primerjamo BDP na prebivalca, so države v regiji v zelo podobnem gospodarskem položaju, razen Turčije, ki ima BDP skoraj dvakrat višji kot preostale opazovane države s 7.819 EUR na prebivalca, sledi ji Romunija s 7.500 EUR, medtem ko ima šest držav manj kot 5000 evrov na prebivalca.

Za namene razumevanja morebitne korelacije med BDP in nastajanjem trdnih odpadkov, dodajamo vrednosti BDP in nastajanje trdnih odpadkov za dodatnih 7 držav in EU 28.

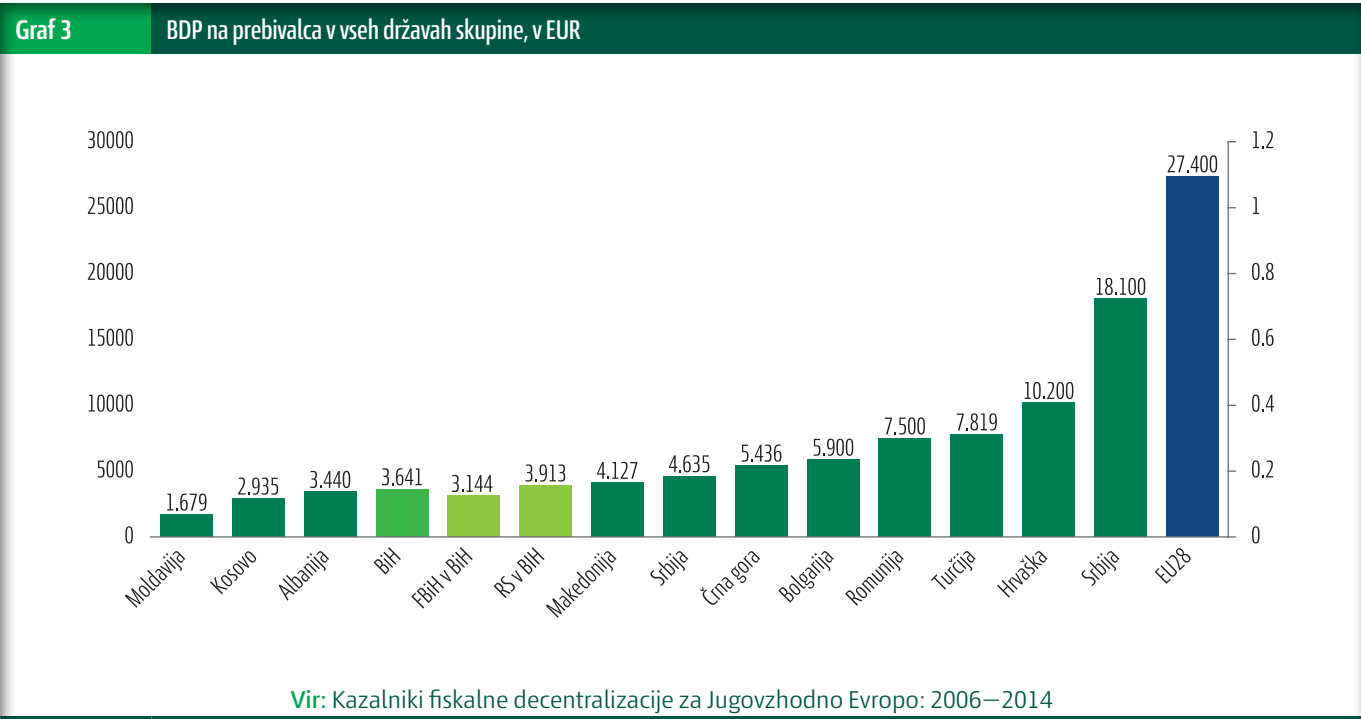
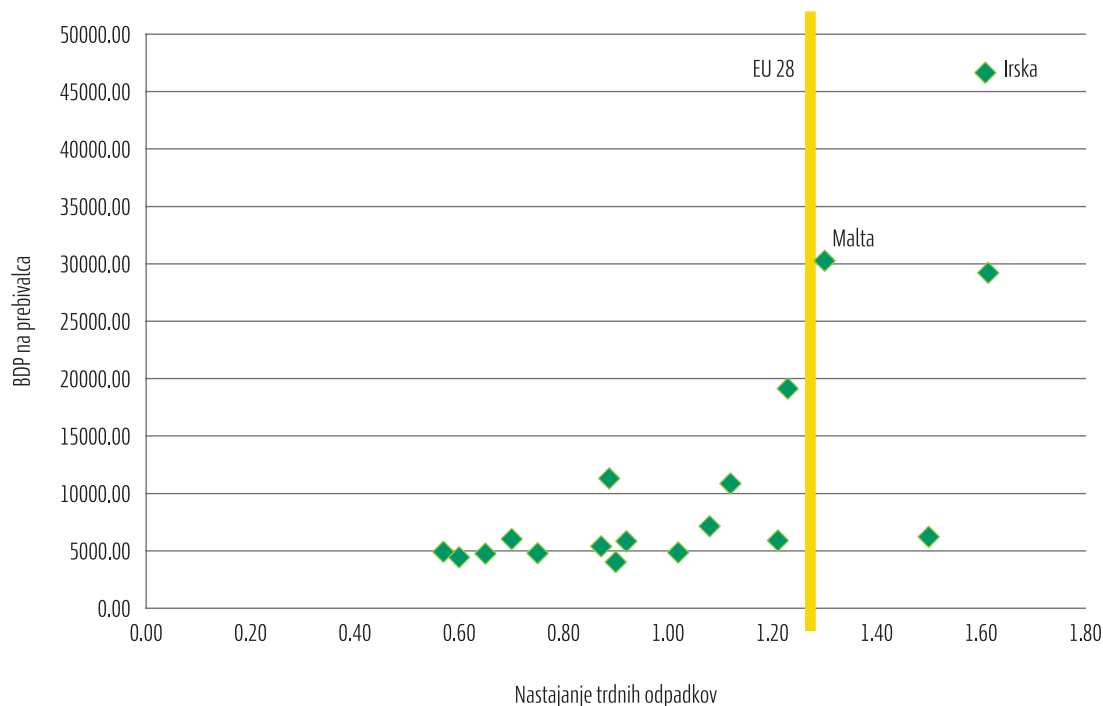

Tabela 17: Nastajanje trdnih odpadkov in BDP na prebivalca za 7 dodatnih držav in EU 28

	Slovenija	Irska	Poljska	Malta	EU 28	Maroko	Gruzija	Egipt
Nastajanje trdnih odpadkov	1,23	1,61	0,89	1,61	1,3	0,57	0,87	0,70
BDP na prebivalca	19.110,5	46.633,2	11.304,6	29.200,0	30.240,0	4910,0	5390,0	6000,0

Graf 4

Korelacija med nastajanjem trdnih odpadkov (kg na prebivalca) in BDP v \$ na prebivalca

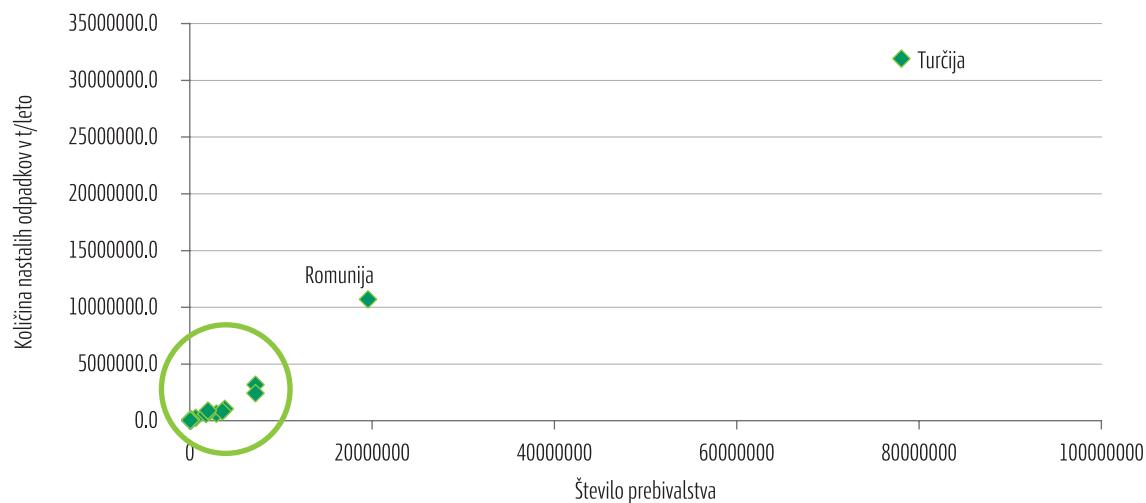
Pri BDP na prebivalca, ki je pod 10.000 \$, je nastajanje trdnih odpadkov v razponu od 0,6 do 1,2 kg. Znatno povečanje BDP ne pomeni avtomatsko znatnega povečanja nastajanja trdnih odpadkov. Malta in Irska s 3 in 4-krat večjim BDP imata 1,6 kg nastalih odpadkov na prebivalca. Vendar pa za procese odločanja in izbor najboljših primernih scenarijev za ravnanje s trdnimi odpadki moramo vedeti tudi, kolikšna je skupna količina nastalih odpadkov letno. Majhna količina nastalih odpadkov v državi bo omejila uporabo infrastrukture visoke zmogljivosti in kompleksno infrastrukturo za predelavo odpadkov in ravnanje z odpadki.

Poleg Turčije in Romunije imajo vse ostale države zelo majhno letno količino nastajanja odpadkov, to je manj kot 5.000.000 t/leto (Graf 5).

Poleg skupnega števila prebivalstva, ki je višje v primerjavi z drugimi državami, imajo Romunija in Turčija, skupaj z Bolgarijo, bistveno višjo stopnjo nastajanja odpadkov na prebivalca na dan (Graf 6).

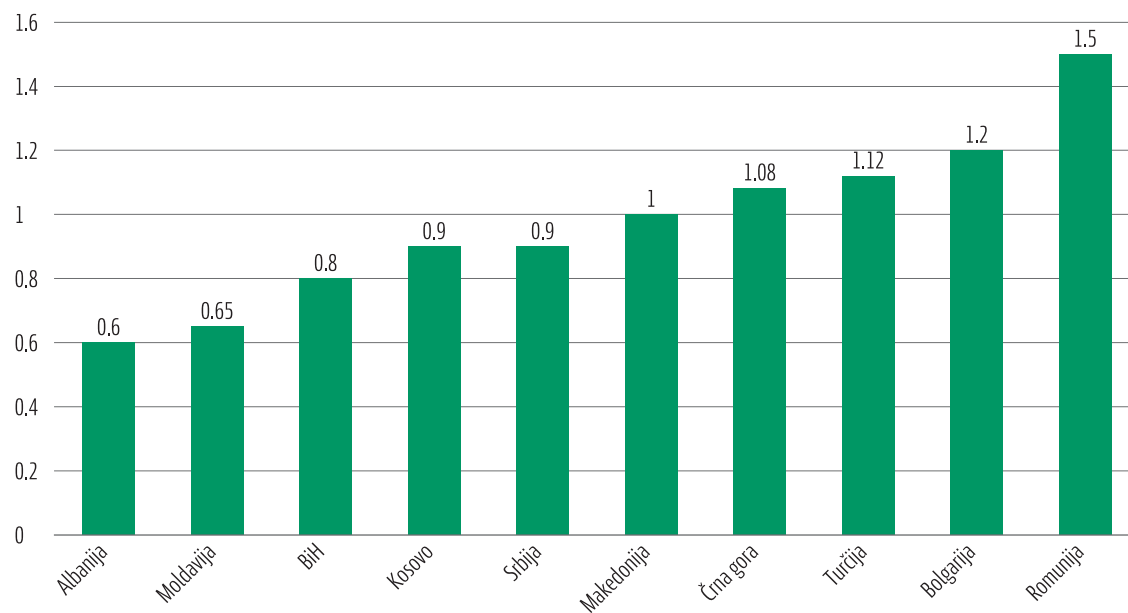
Graf 5

Korelacija števila prebivalstva in količine nastalih odpadkov, v t/leto

Graf 6

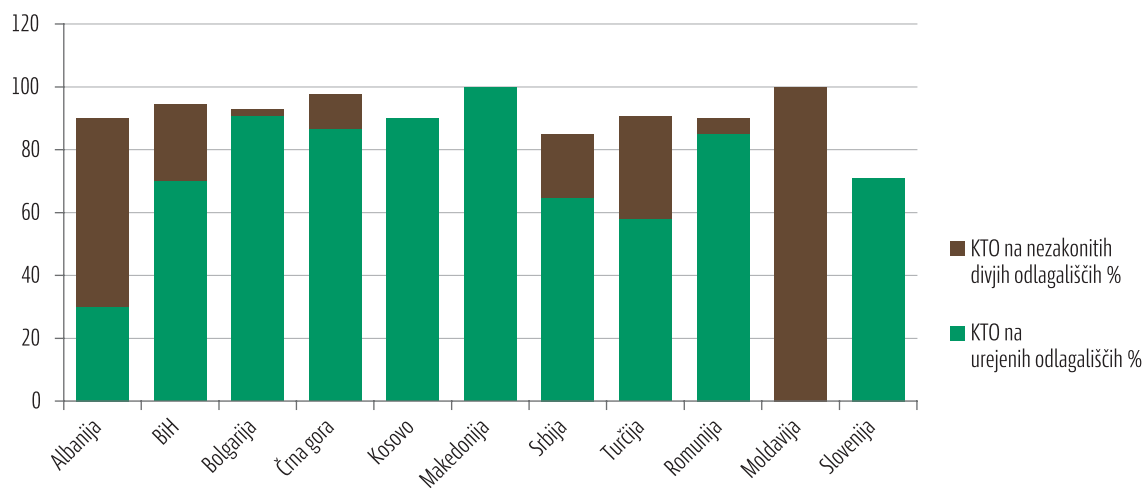
Nastajanje KTO na prebivalca, v kg/dan

Najbolj zaželena možnost za večino držav je še vedno odlaganje ali v sanitarnih ali v nadzorovanih komunalnih odlagališčih odpadkov ali na nezakonitih divjih odlagališčih (**Graf 7**). Večina držav ima skoraj 90 % ali več odloženih odpadkov na urejenih odlagališčih, v primerjavi z EU-28, ki je imela v letu 2012 skoraj polovico (48,3 %) odpadkov na

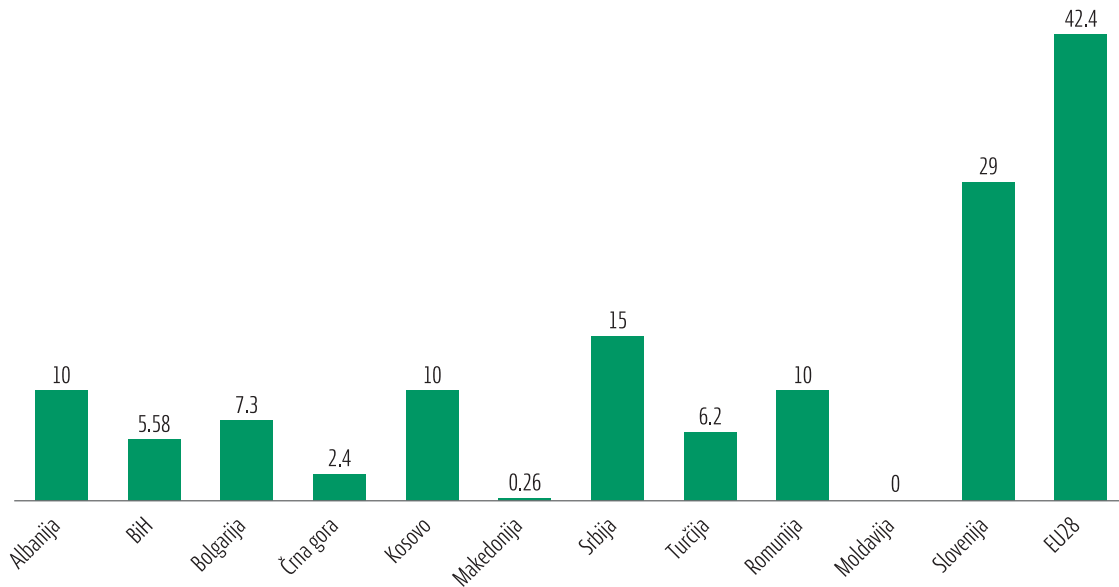
urejenih odlagališčih. Albanija je poročala, da je skoraj 60 % njenih nastalih odpadkov odloženih na neurejenih divjih odlagališčih. Nezakonito odlaganje ni uradno prijavljeno na Kosovu in v Makedoniji, čeprav se številni projekti ukvarjajo s čistilnimi akcijami v obeh državah.

Graf 7 KTO na urejenih odlagališčih v primerjavi s KTO na nezakonitih odlagališčih

Graf 8

Predelava odpadkov na državo, %

Predelava odpadkov, ki je predstavljena (Graf 8), je enaka vsoti vrednosti kazalnikov 4c—reciklirani odpadki in 4d - biološka obdelava KTO (Tabela 7), tj. recikliranje, biološka obdelava, MBO (mehansko-biološka obdelava) in toplotna obdelava. Predelava odpadkov ni prisotna v Moldaviji, medtem ko druge države poročajo od 0,26% (Makedonija) do 15% (Srbija) predelavo.

Vrednost tega kazalnika ni primerljiva z vrednostjo predstavljeno za EU 28, saj se vrednost 36,4 % nanaša na delež obdelanih odpadkov v EU-28 v letu 2012, medtem ko se kazalnik 4c-4d nanaša na odpadke, ki nastajajo. Isto velja za 6,0 % odpadkov, obdelanih v EU-28, ki so poslani na sežiganje. Bolgarija je uvedla pilotni sistem kompostiranja v 19 občinah, kar je povzročilo, da je bilo kompostiranih 30% nastalih odpadkov. V 6 obratih za kompostiranje Turčija obravnava 0,41% svojih odpadkov. Bolgarija povrne energijo iz 20% svojih nastalih odpadkov v obratu za sočasno proizvodnjo toplote in električne energije v Sofiji. Turčija povrne 0,02 % v 32 obratih za sosežig. MBO (mehansko-biološka obdelava) je prisotna v Bosni in Hercegovini.

Pregled ravnanja s trdnimi odpadki po občinah

4

4.1 Občina Lezha (Albanija)

V občini Lezha živi skupno 107.873 prebivalcev, od tega jih je 38,6 % v njenem urbanem območju. Njeno urbano območje obsega približno 100 km², kar predstavlja 50 % celotnega ozemlja. Nastanek KTO na prebivalca je 0,7 kg/dan.

Populacija vključena v storitve za zbiranje KTO v mestnih območjih je 92,8%, na podeželju pa je precej nižja, in sicer 44,3%. Stopnja recikliranja je pomembna in je ocenjena na 28 %. To je rezultat dveh projektov "Razvoj načrta za upravljanje z odpadki in gradnja centra za ločevanje in recikliranje v občini Lezha" in "Participativno čiščenje plastike in ravnanje z odpadki v občini Lezha".

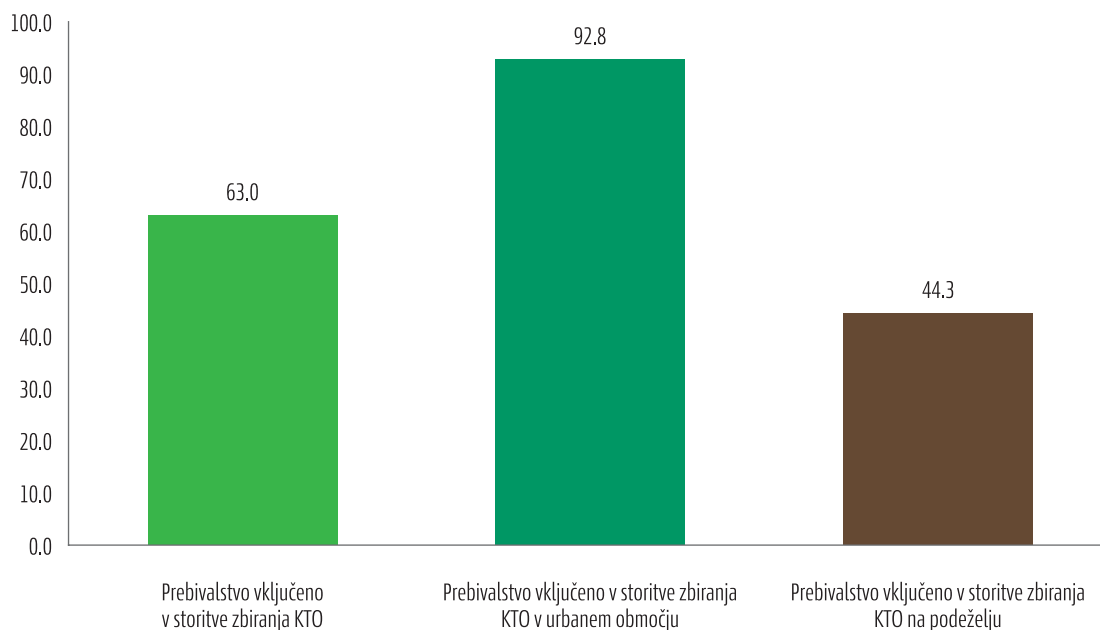
Graf 9

Delež prebivalstva na podeželju in v urbanem območju, Lezha (Albanija)

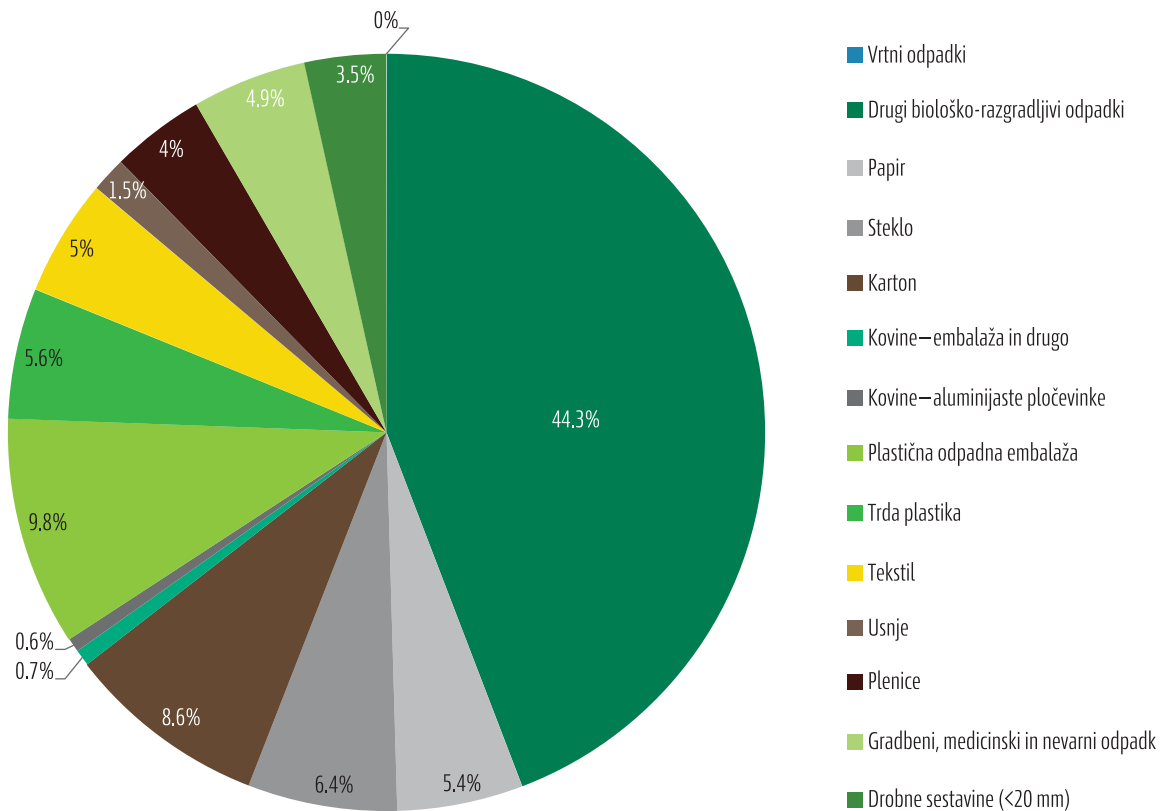
Graf 10

Stopnja storitev za KTO, Lezha (Albanija)

Odpadki so sestavljeni pretežno iz biološko razgradljivih vrtnih odpadkov— 44,3 %, medtem ko je plastična odpadna embalaža prisotna v višini 10 % in karton v višini 9 %.

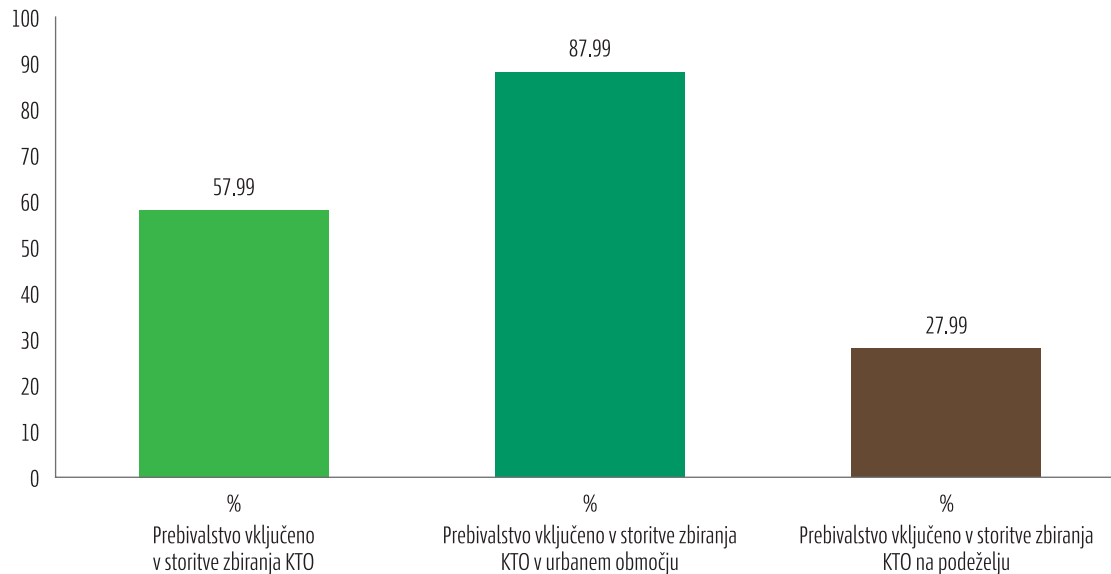
Graf 11 Sestava KTO, Lezha (Albanija)

4.2 Občina Prijedor (Bosna in Hercegovina)

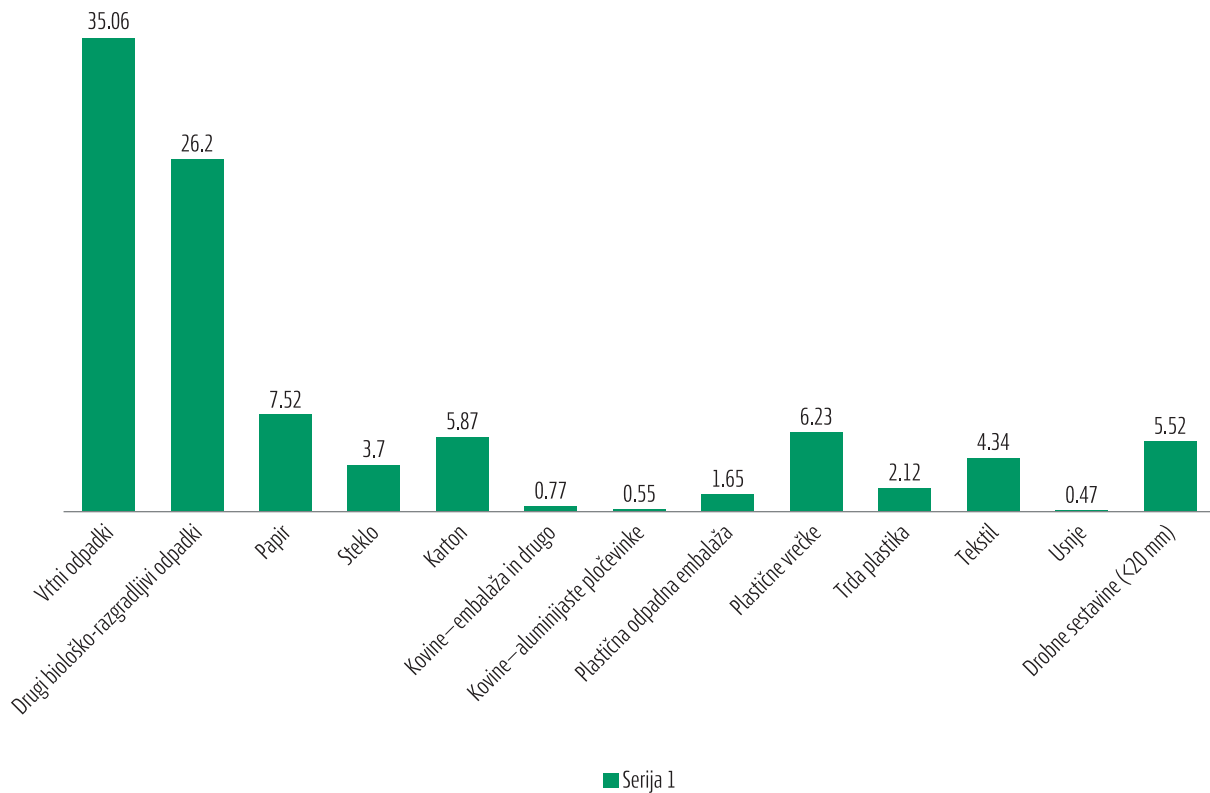
V občini Prijedor živi skupno 97.588 prebivalcev, od tega jih je 53 % v njenem urbanem območju. Urbano območje obsega približno 14,3 % od 834 km² njenega celotnega ozemlja. Prebivalstvo vključeno v storitve KTO v urbanih območjih je 88 %, medtem ko je v podeželskem območju precej nižje, in sicer 28 %.

Nastajanje KTO je 1,6 kg/dan na prebivalca iz gospodinjstev in 9,73 kg/dan iz komercialnih virov.

Graf 12**Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Prijedor (Bosna in Hercegovina)****Graf 13****Stopnja storitev KTO, Prijedor (Bosna in Hercegovina)**

Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—61,3 %, medtem ko papir predstavlja približno 8 %. Obstaja znaten delež plastičnih vrečk—6,3 % in aluminijastih pločevink—7,9 %. Približno 44 % prebivalstva je vključenih v storitve zbiranja odpadne embalaža. Vendar pa je stopnja recikliranja v Prijedoru še vedno nizka, le 2,8 %.

Graf 14 Sestava KTO v %, Prijedor (Bosna in Hercegovina)

4.3 Občina Cazin (Bosna in Hercegovina)

Občina Cazin ima skupno površino 356 km². Površina njenih urbanih površin ni na voljo. V občini Cazin živi skupno 69.411 prebivalcev, medtem ko jih le 17.750 živi v njenem urbanem območju. Nastajanje KTO je 0,42 kg/dan na prebivalca.

Populacija vključena v storitve KTO v urbanem območju je 100 %, medtem ko ima podeželje nižje rezultate, to je 77 %, medtem ko storitev zbiranja odpadne embalaže sploh ni na voljo. Zato je stopnja recikliranja v Cazinu 0 %.

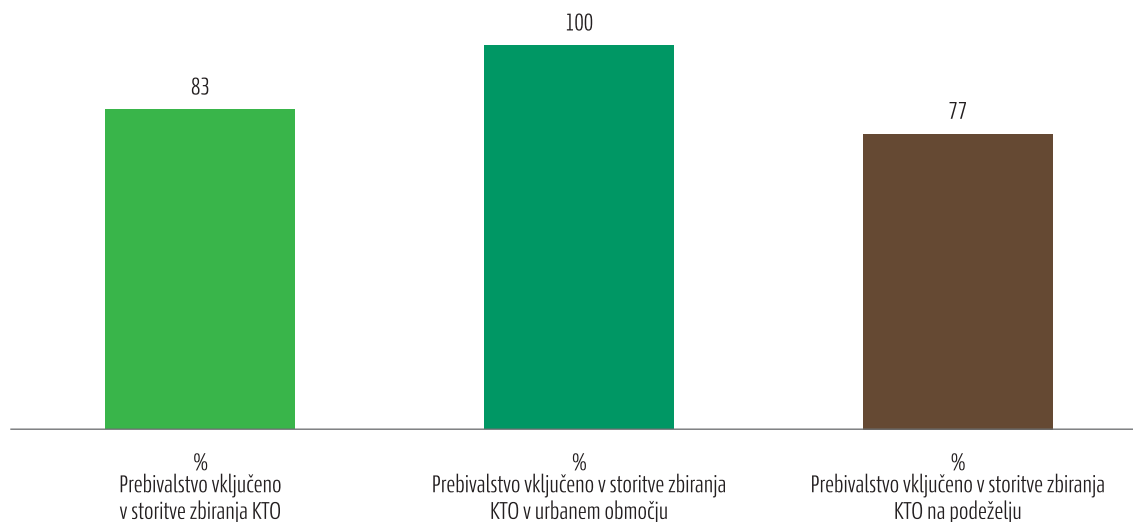
Graf 15

Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Cazin (Bosna in Hercegovina)

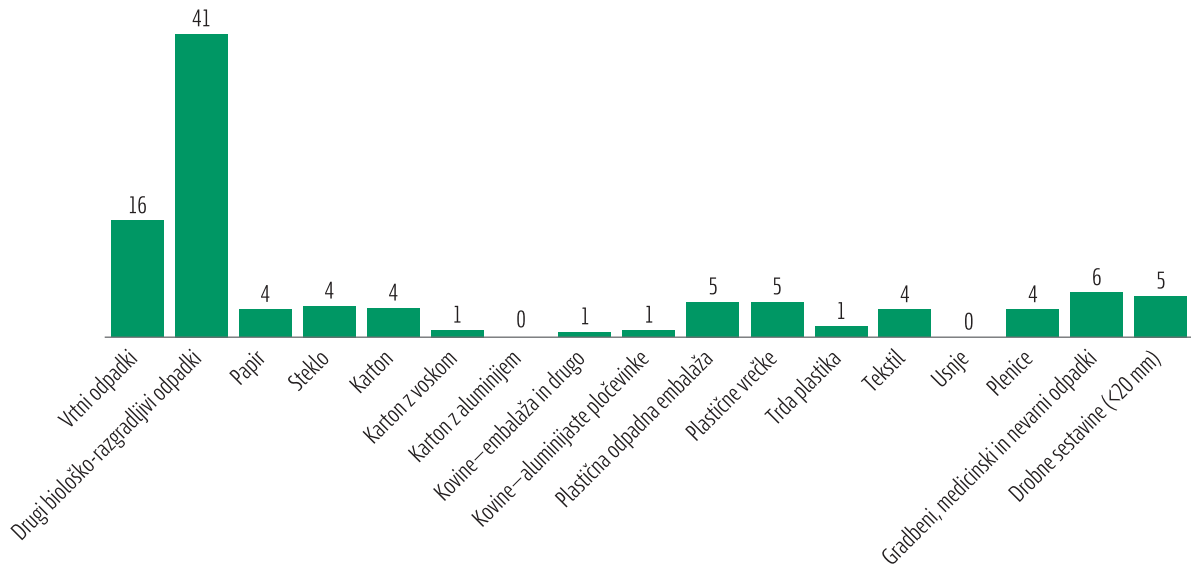
Graf 16

Stopnja storitev KTO, Cazin (Bosna in Hercegovina)

Delež biološko razgradljivih in vrtnih odpadkov je pomemben, in sicer predstavlja skupno 57 %. Papir, karton in steklo predstavljajo približno 4 %, medtem ko je delež kovin, plenice in usnja manjši kot okoli 4 %. Obstaja znaten delež gradbenih odpadkov, ki so pomešani z medicinskimi in nevarnimi odpadki.

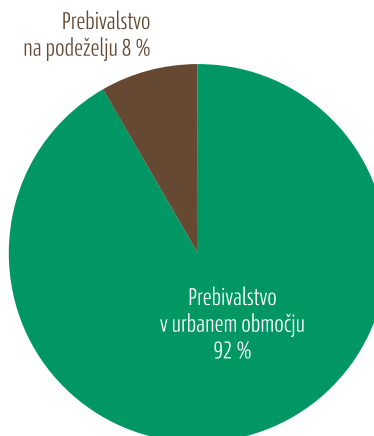
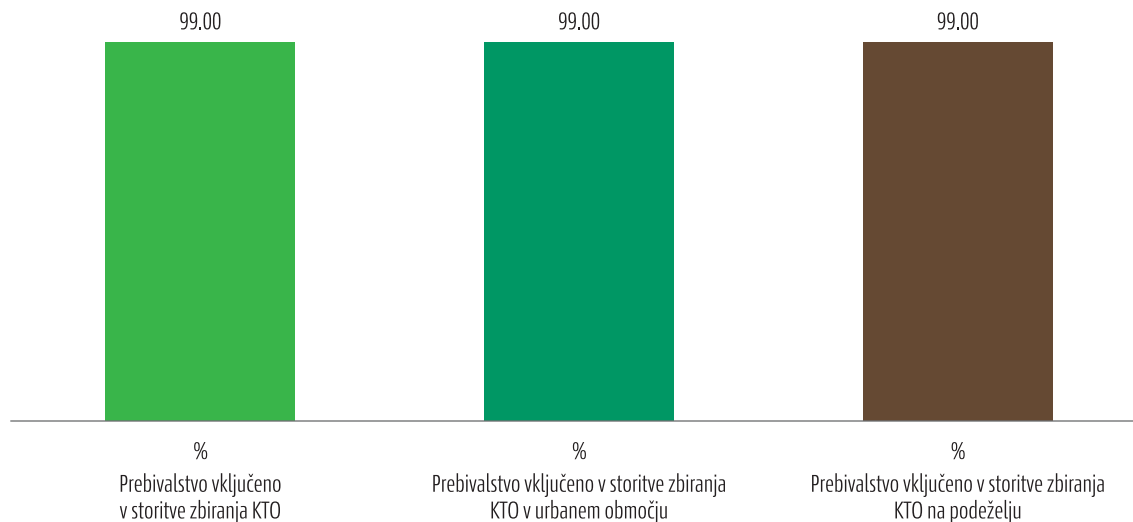
Graf 17 Sestava KTO, Cazin (Bosna in Hercegovina)

4.4 Občina Gabrovo (Bolgarija)

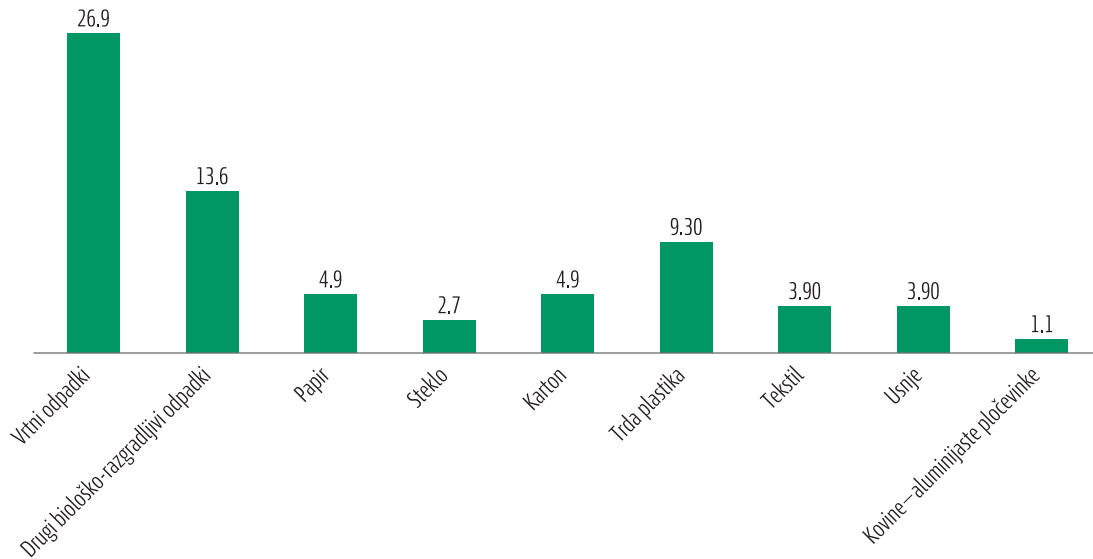
V občini Gabrovo živi skupno 60.772 prebivalcev, od teh je 92 % v njenem urbanem območju. Urbano območje predstavlja približno 42 % celotnega ozemlja (555.580 km²). Informacija o nastajanju KTO ni na voljo.

Populacija vključena v storitve KTO v mestnih in podeželskih območjih je 99 %. Po podatkih, ki jih nudi NALAS TFM, je približno 99 % prebivalstva vključenega v storitev zbiranja odpadne embalaže. Vendar pa je stopnja recikliranja v Gabrovem še vedno nizka, le 6,8 %.

Graf 18**Delež prebivalstva na podeželju in v urbanem območju, Gabrovo (Bolgarija)****Graf 19****Stopnja storitev KTO, Gabrovo (Bolgarija)**

Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—40 %, medtem ko je trde plastike za približno 9 %. Obstaja znaten delež plastičnih vrečk—6,3 % in aluminijastih pločevink—7,9 %. Drugi deli, kot so papir, steklo, tekstil in usnje, so v razponu med 2,5 in 5 %.

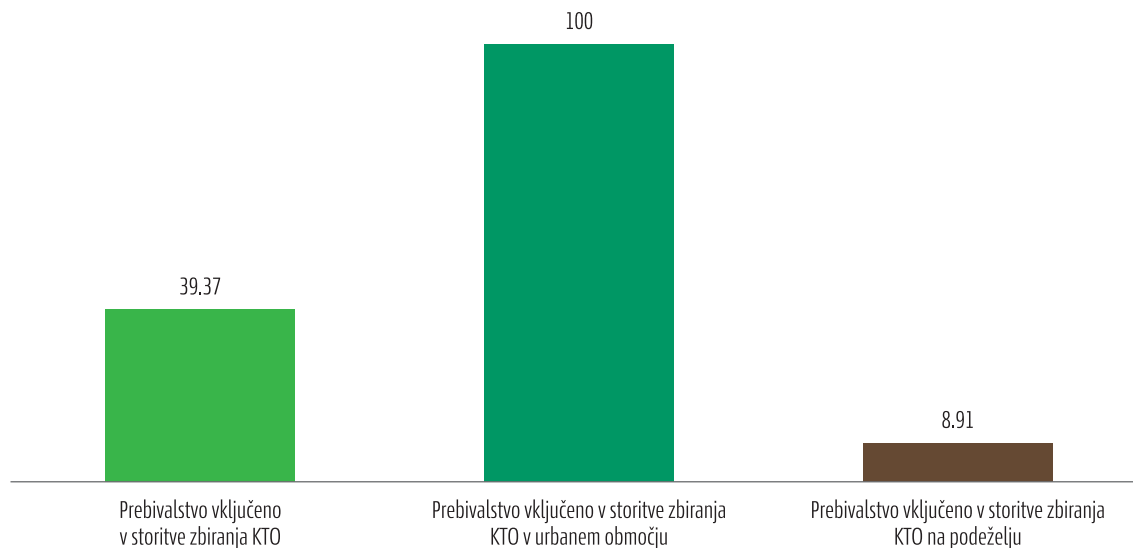
Graf 20 Sestava KTO, Gabrovo (Bolgarija)

4.5 Občina Bijelo Polje (Črna gora)

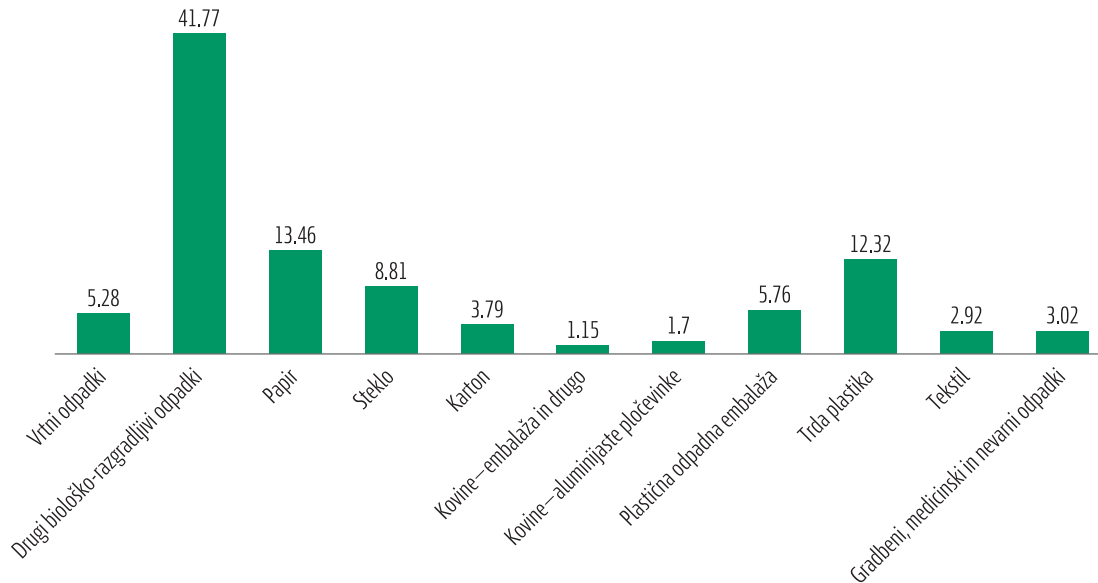
V občini Bijelo Polje živi skupno 46.051 prebivalcev, od katerih je 67 % v njenem urbanem območju. Mestno območje predstavlja približno 29,8 % celotnega območja, ki je 924 km². Populacija vključena v storitve KTO v urbanem območju je 100 %, medtem ko je v podeželskem območju veliko nižja, in sicer 8 %.

Nastajanje KTO na prebivalca je 0,95 kg/dan.

Graf 21**Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Bijelo Polje (Črna gora)****Graf 22****Stopnja storitev KTO, Bijelo Polje (Črna gora)**

O stopnji recikliranja in pokritosti s storitvami za recikliranje ni podatka. Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—47 %, medtem ko je papirja približno 13,5 % in stekla 8,8 %. Obstaja znaten delež trde plastike—12,3 %. Podatki so pridobljeni iz nacionalnih ustanov in so značilni za regijo (severna Črna gora). Za občino podatki niso na voljo, saj ne zagotavljajo storitev za ločeno zbiranje odpadkov ali za kakšno koli vrsto recikliranja.

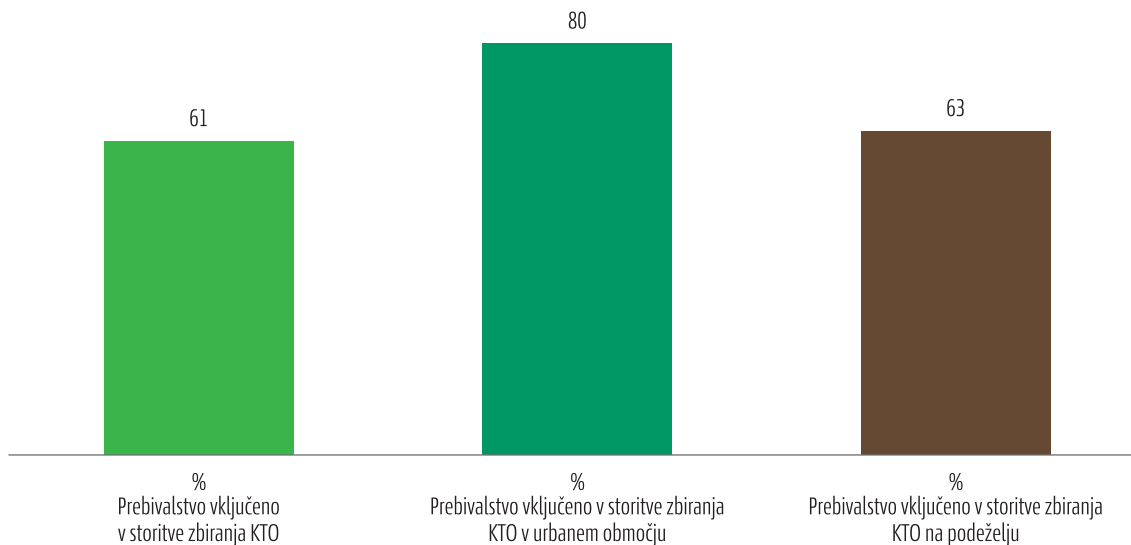
Graf 23 Sestava KTO, Bijelo Polje (Črna gora)

4.6 Občina Ferizaj-Uroševac (Kosovo)

V občini Ferizaj-Uroševac živi skupno 108.610 prebivalcev, od tega 45 % v mestnem območju. Urbano območje obsega približno 45 % od 315 km² celotnega območja. Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO v mestnem območju je 80 %, medtem ko je na podeželju 63 %.

Nastajanje KTO na prebivalca je 0,56 kg/dan.

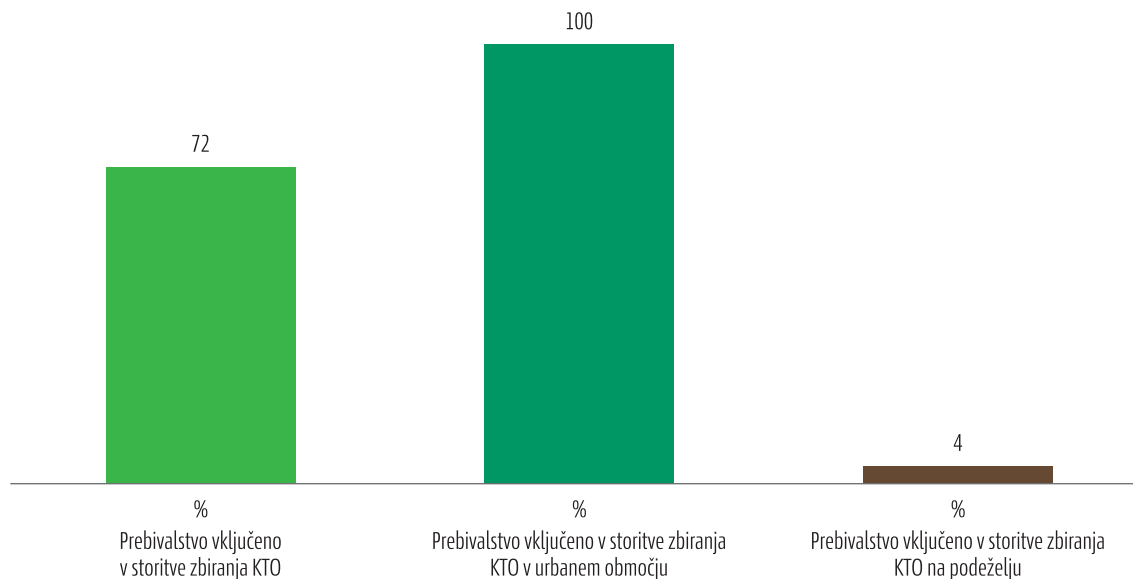
Graf 24**Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Ferizaj-Uroševac (Kosovo)****Graf 25****Stopnja storitev KTO, Ferizaj-Uroševac (Kosovo)**

O stopnji recikliranja in pokritosti s storitvami recikliranja v občini Ferizaj-Uroševac ni podatka. Komunalno podjetje ocenjuje v sestavi odpadkov 15 % papirja, medtem ko poročajo, da je delež drugih komponent, ki jih je mogoče reciklirati, nič. Preostali del, 85 % je biološko razgradljivih odpadkov. Glede na to, da je nek delež stekla, plastike, kovine in druge vrste odpadkov upravičeno pričakovati, se to lahko upošteva kot zelo groba oceno.

4.7 Občina Kumanovo (Makedonija)

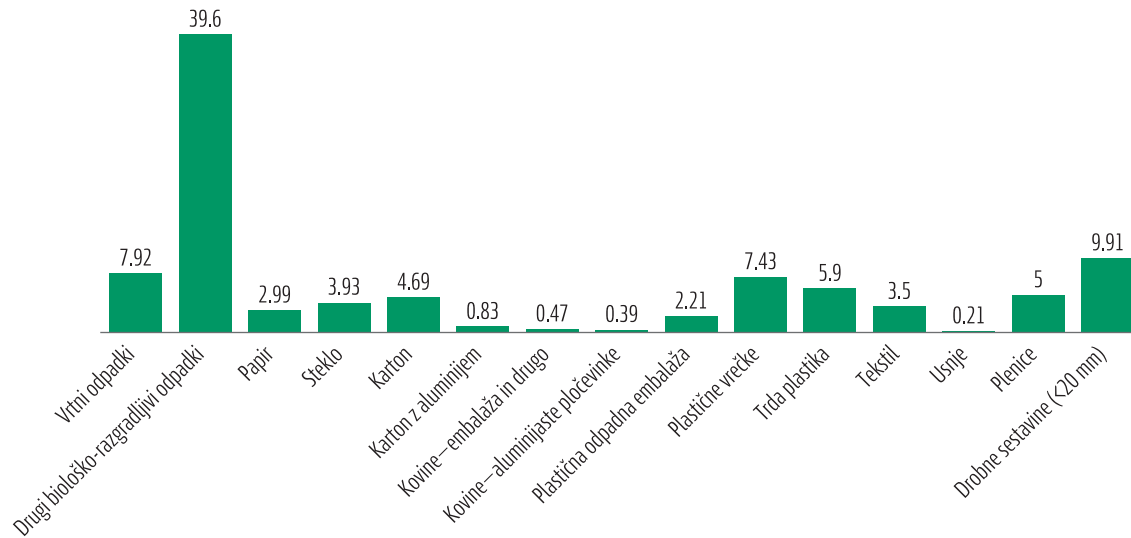
V občini Kumanovo živi skupno 108.048 prebivalcev, od katerih je 72 % v njenem urbanem območju. Njena skupna površina je 509,5 km².

Populacija vključena v storitve KTO v urbanem območju je 100 %, na podeželju pa je izjemno nizka – 4 %. Podatek o populaciji, ki je vključena v storitve zbiranja odpadne embalaže, in stopnja recikliranja nista na voljo. Podatek o nastajanju KTO ni na voljo.

Graf 26**Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Kumanovo (Makedonija)****Graf 27****Stopnja storitev KTO, Kumanovo (Makedonija)**

Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—47,5 %. Obstaja znaten delež plastičnih vrečk—7,5 %.

Graf 28 Sestava KTO, Kumanovo (Makedonija)

4.8 Občina Pančevo (Srbija)

V občini Pančevo živi skupno 122.252 prebivalcev, od tega jih je 73 % v njenem urbanem območju. Mestno območje predstavlja približno 19,3 % od 756 km² celotnega območja.

Nastajanje KTO na prebivalca je 0,57 kg/dan na prebivalca.

Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja KTO v urbanem območju je 100 %, medtem ko je ta kazalnik za podeželsko območje 96,8 %.

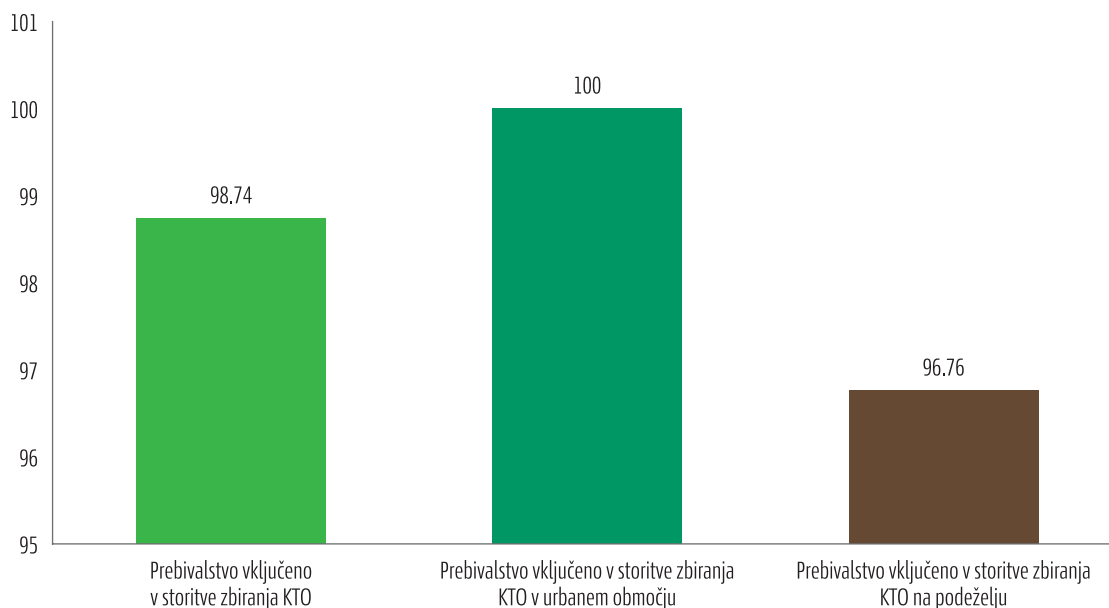
Graf 29

Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Pančevo (Srbija)

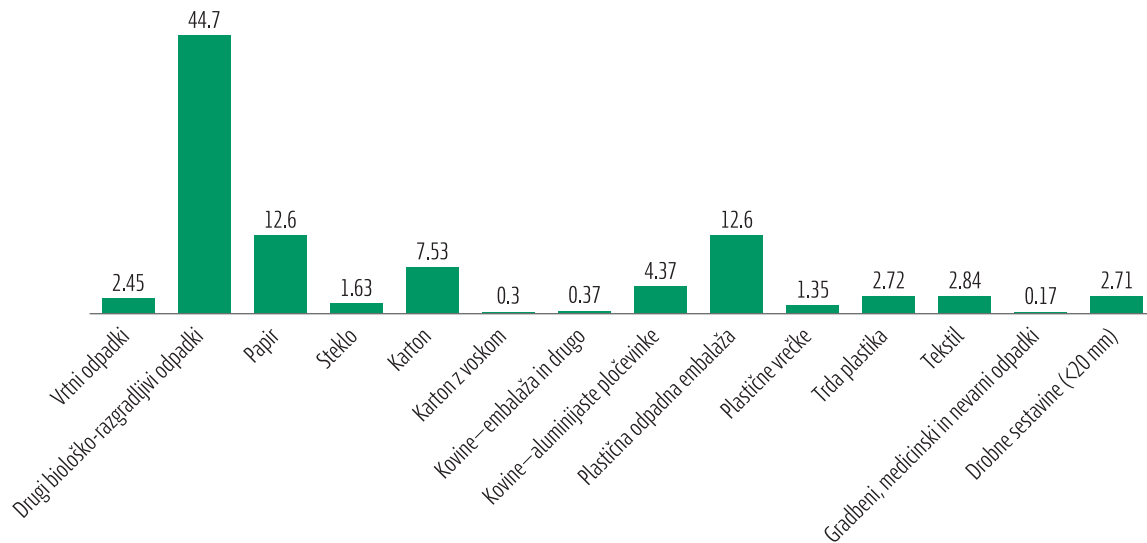
Graf 30

Stopnja storitev KTO, Pančevo (Srbija)

Podatek o pokritosti s storitvami zbiranja odpadne embalaže ni na voljo, vendar pa je stopnja recikliranja v Pančevu približno 6,5 %. Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—47 %, medtem ko je papirja in plastične odpadne embalaže približno 12,6 % vsake. Obstaja znaten delež plastičnih vrečk—6,3 % in aluminijastih pločevin—7,9 %.

Graf 31 Sestava KTO, Pančevo (Srbija)

4.9 Občina Uzunköprü (Turčija)

V občini Uzunköprü živi skupno 64.322 prebivalcev, od katerih je 63 % v njenem urbanem območju. Urbano območje pokriva približno 16 % od 1.212 km² celotnega območja.

Nastajanje KTO na prebivalca je 1,5 kg/dan.

opulacija pokrita s storitvami KTO tako podeželskih in urbanih območij je 100 %.

Približno 62 % prebivalcev je vključenih v storitve zbiranja odpadne embalaže. Stopnja recikliranja v Uzunköprü je pomembna—37 %.

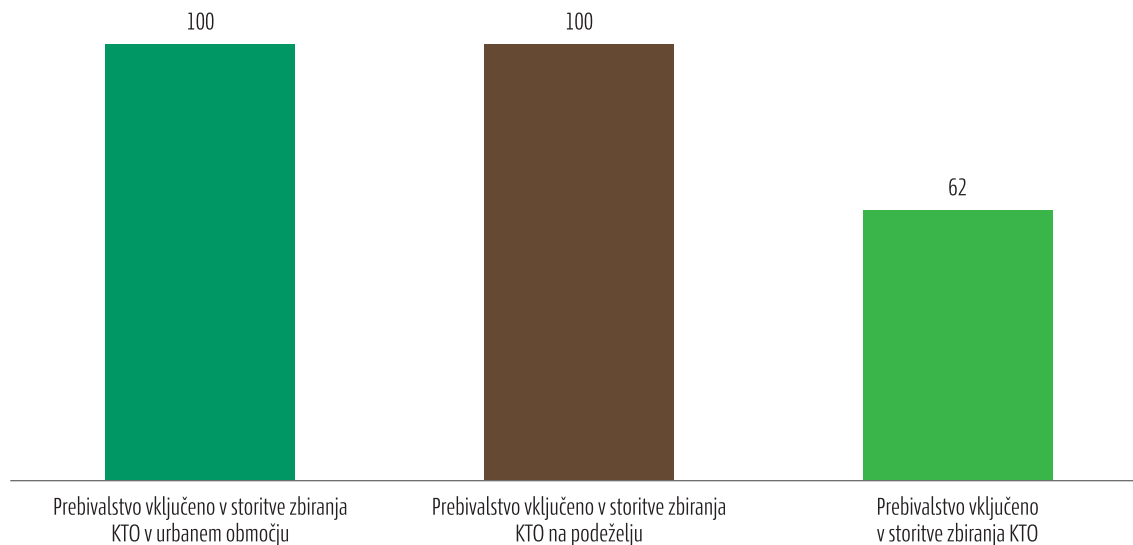
Graf 32

Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Uzunköprü (Turčija)

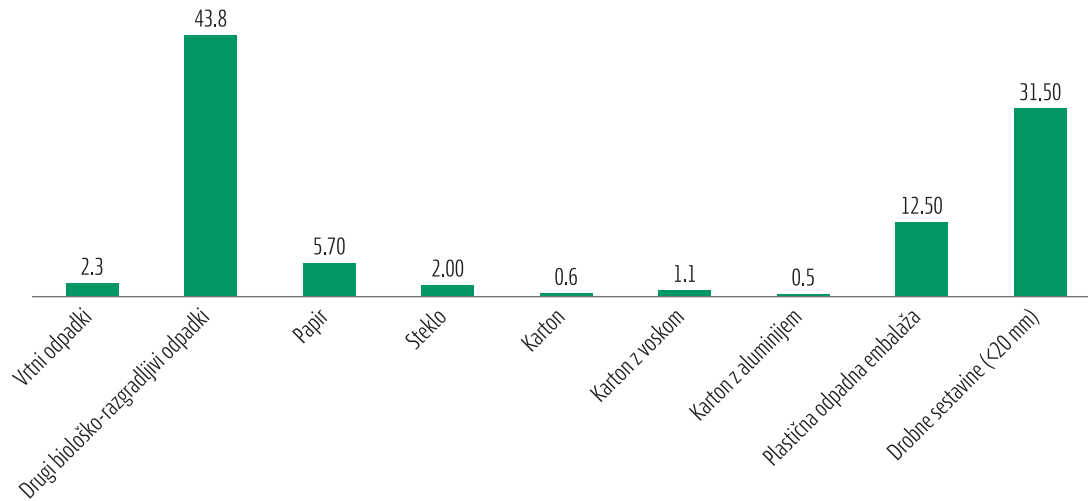
Graf 33

Stopnja storitev KTO, Uzunköprü (Turčija)

Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov—46,1 %, medtem ko papir predstavlja približno 6 %. Obstaja znaten delež plastične odpadne embalaže—12,5 %.

Graf 34 Sestava KTO, Uzunköprü (Turčija)

4.10 Občina Targoviste (Romunija)

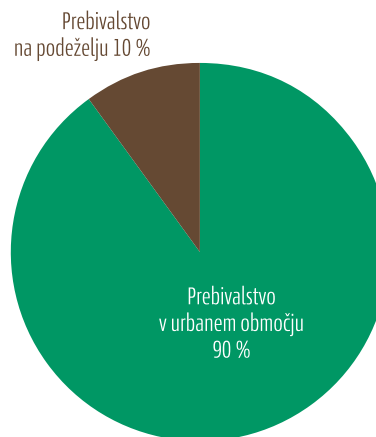
V občini Targoviste živi skupno 89.000 prebivalcev, od tega jih je 90 % v njenem urbanem območju. Mestno območje pokriva približno 84,4 % od 769 km² celotnega ozemlja. Populacija vključena v storitve KTO v mestnih in podeželskih območjih je 100 %.

Nastajanje KTO na prebivalca je 1,5 kg/dan.

Približno 17 % prebivalstva je pokrito s storitvami zbiranja odpadne embalaže. Vendar pa stopnja recikliranja v Targoviste ni predstavljena. Odpadki so sestavljeni večinoma iz biološko razgradljivih odpadkov— 50 %, kjer je enak delež papirja, tekstila in usnja (5 %).

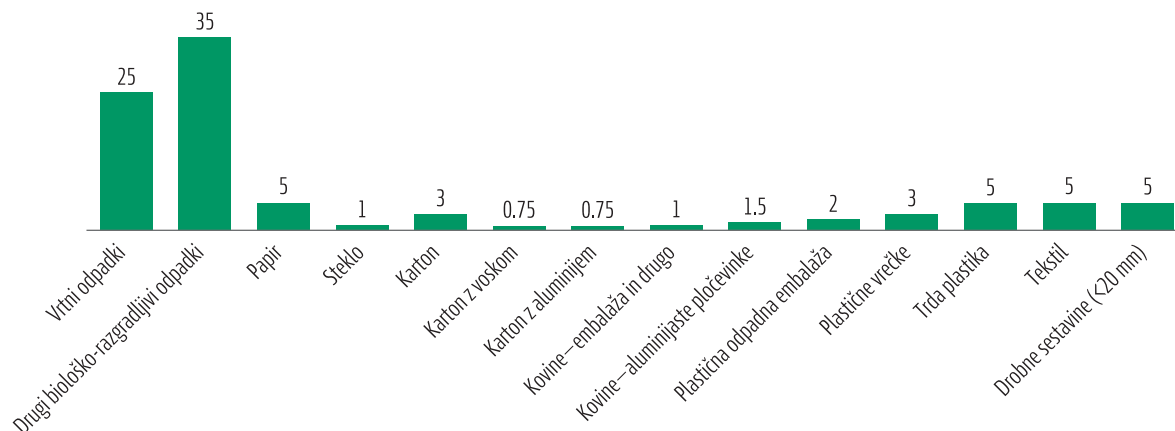
Graf 35

Delež prebivalstva v urbanem in podeželskem območju, Targoviste (Romunija)

Graf 36

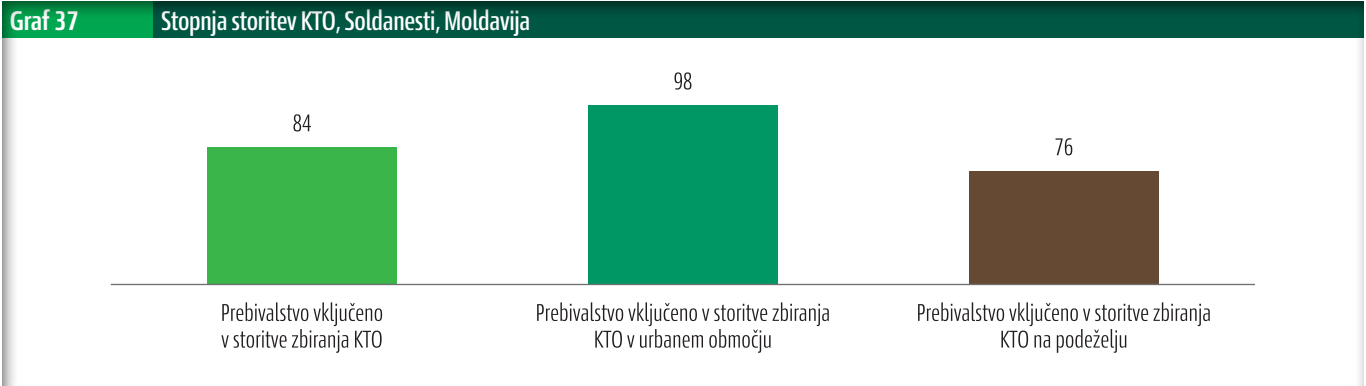
Sestava KTO, Targoviste (Romunija)

4.11 Občina Soldanesti (Moldavija)

Po podatkih, predstavljenih v študiji izvedljivosti za Center medobčinskega ravnanja s trdnimi odpadki v Soldanesti,²⁵ v občini Soldanesti živi skupno 37.774 prebivalcev. Populacija vključena v storitve KTO v urbanih območjih je 98 %, medtem ko je v podeželskem območju veliko nižja – 76 %.

Nastajanje KTO na prebivalca je 0,71 kg/dan.

Po podatkih, predstavljenih v študiji, največji delež odpadkov predstavljajo "ostanki". Ostanki so razdeljeni v "mešane organske in anorganske" in "inertne" (Slika 2-4 iz študije). Ker klasifikacija sestave odpadkov ni enaka uporabljeni v metodologiji za namene primerjalne analize, je te rezultate težko vzeti za regionalno primerjavo. Obstaja prisotnost plastičnih vrečk (9 %), stekla (3,6 %) in papirja (5,6 %).

Tabela 18: Sestava KTO, Soldanesti, Moldavija²⁴

	Drugi biološko razgradljivi odpadki (%)	Drugi biološko razgradljivi odpadki (%)	Drugi biološko razgradljivi odpadki (%)
Ostanki	81,1	82,3	81,7
Papir	5,6	5	5,3
Steklo	3,5	3,7	3,6
Kovina - embalaža in drugo	0,7	0,6	0,65
Plastične vrečke	9,1	8,4	8,75

Študija poroča, da je 98 % populacije vključene v storitve zbiranja odpadne embalaže, ki so organizirane v 53 platformah. Vsaka platforma ima 7 zabojnikov za različne vrste odpadkov v urbanem okolju, in 4 zabojnike na področju podeželja. Vendar pa stopnja recikliranja v Soldanesti ni predstavljena.

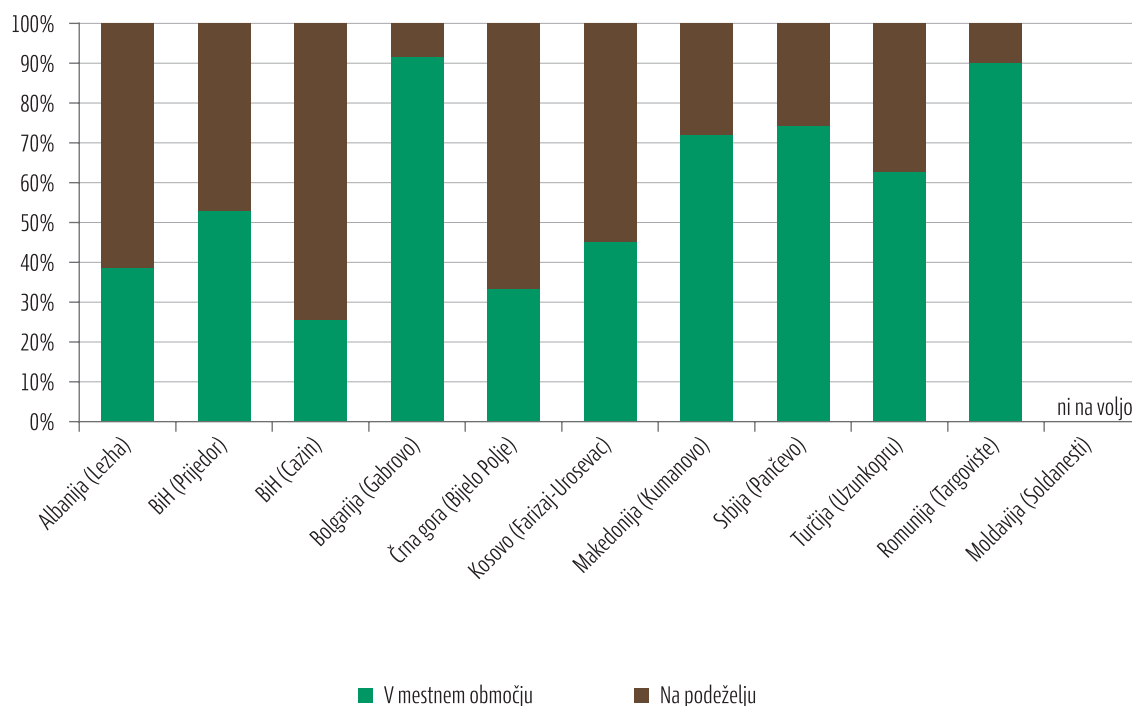
²⁵ Študija izvedljivosti je bila pripravljena v okviru programa "Modernizacija lokalnih javnih služb v Republiki Moldaviji" GIZ.

4.12 Primerjalna analiza kazalnikov na lokalni ravni o ravnanju s trdnimi odpadki (SWM)

Občine v primerjalni analizi imajo število prebivalstva med 35.000 in 125.000.

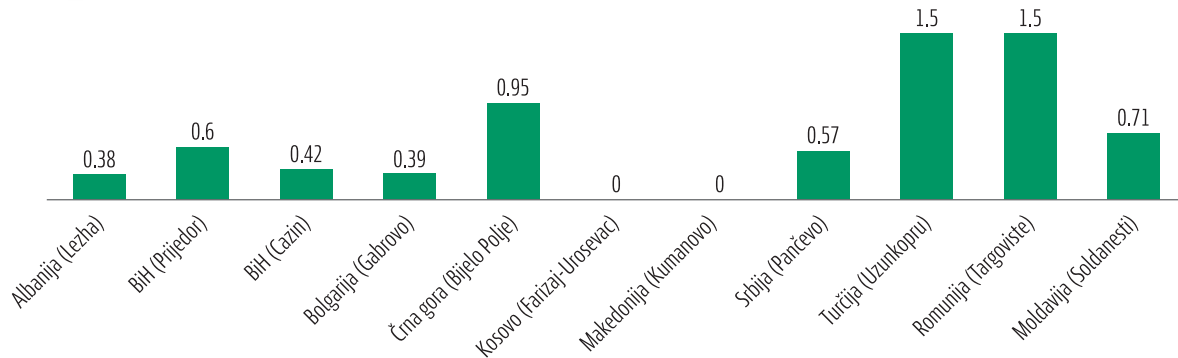
Večina prebivalstva v Gabrovo in Targoviste, Kumanovo in Pančevo živi v mestnem območju občine, medtem ko v Cazinu in Bijelo Polje, in celo v Lezhi, večina prebivalstva živi na podeželju. Prijedor in Ferizaj/Uroševac imata uravnoteženo mestno in podeželsko prebivalstvo (**Graf 38**). Številke o razmerju med številom prebivalstva, ki živi v podeželskih in mestnih območjih, za občino Soldanesti (Moldavija) niso bile na voljo.

Graf 38 Razmerje med številom prebivalstva, ki živi na podeželju in v mestnem območju

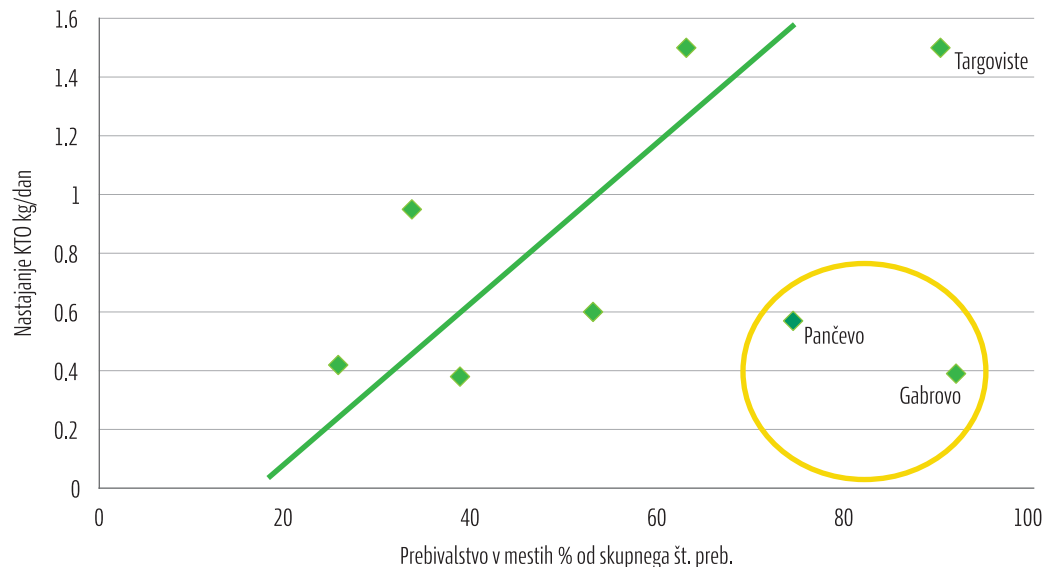
Podatki o nastajanju KTO za občine Ferizaj/Uroševac (Kosovo) in Kumanovo (Makedonija) niso bili na voljo (**Graf 39**). Na nacionalni ravni sta Turčija in Romunija poročali o visoki stopnji nastajanja KTO (1.5). Predpostavili smo, da mora obstajati neka povezava med odstotkom (%) mestnega prebivalstva in nastajanjem KTO na prebivalca (**Graf 40**). Vendar pa na podlagi podatkov, ki so na voljo za 8 občin, ni mogoče ugotoviti te povezave.

Graf 39 Nastajanje KTO (kg/osebo/dan)

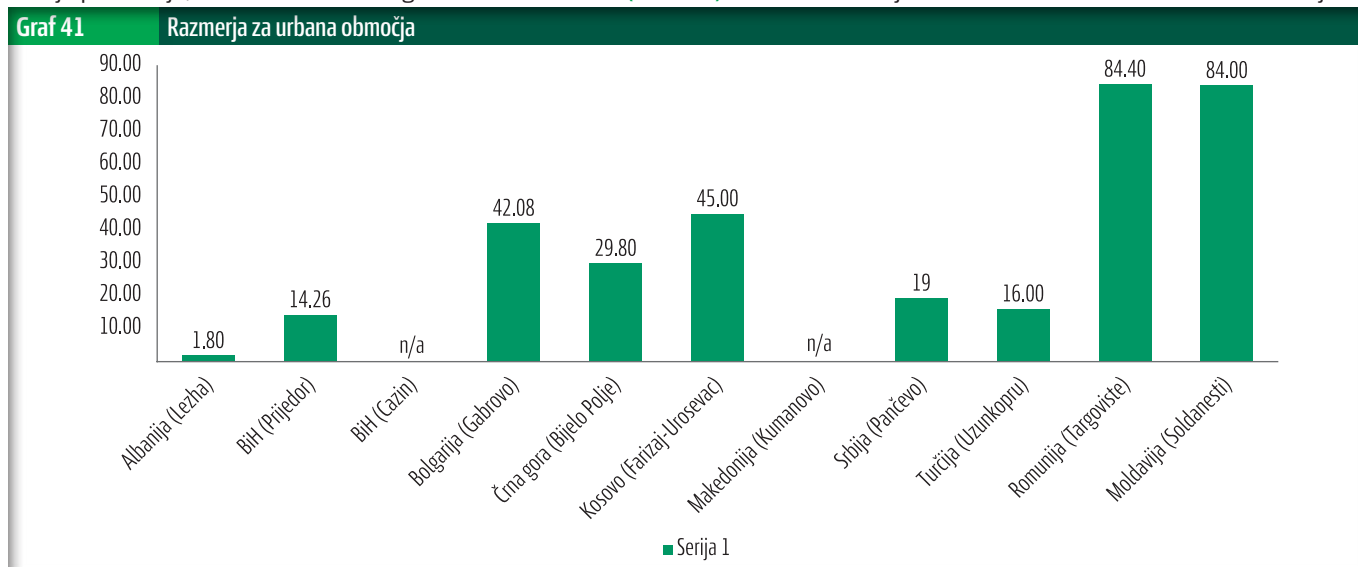

Občina Gabrovo (Bolgarija) je poročala o le 0,4 kg/dan pri 91,7 % svojega mestnega prebivalstva, medtem ko je Targoviste v Romuniji za skoraj enako število mestnega prebivalstva (90 %) poročalo o 1,5 kg/dan. Pančevo (Srbija) je poročalo o 0,57 pri 74,3 % mestnega prebivalstva.

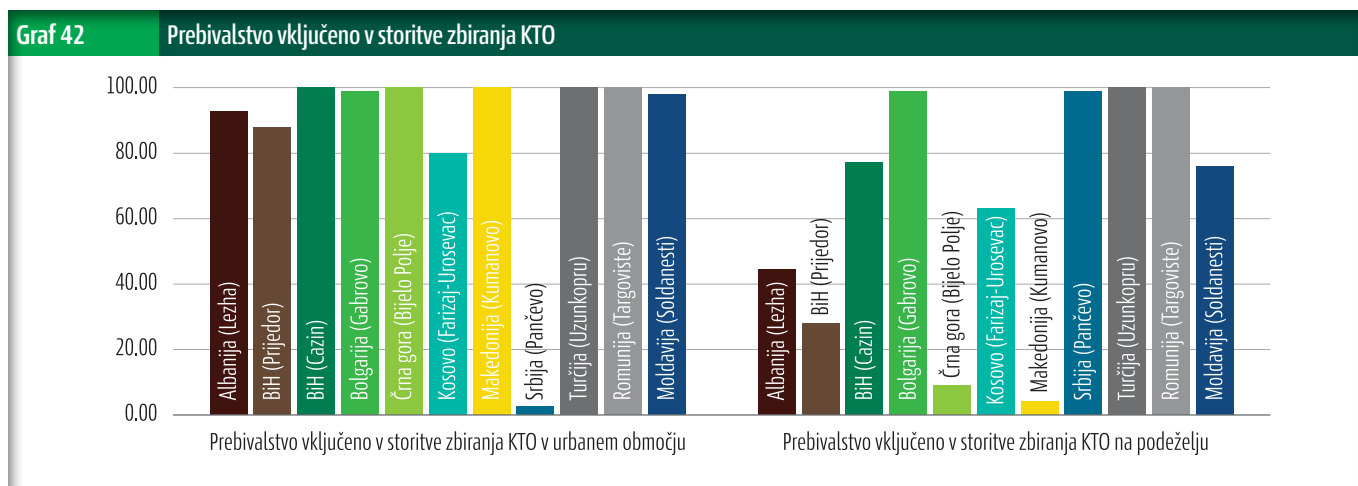
Graf 40 Korelacija med mestnim prebivalstvom in nastajanjem KTO na prebivalca

Pokritost storitev za KTO v urbanih območjih ni nižja od 80 % (**Graf 41**). Vendar pa je urbano območje bistveno manjše kot območje podeželja, razen v občinah Targoviste in Soldanesti (**Graf 38**). Mestna razmerja za Kumanovo in Cazin niso bila na voljo.

Pokritost storitev za KTO na podeželskih območjih ni zadovoljiva, razen v Targoviste in Uzunkopru. Bijelo Polje, Kumanovo, Prijedor in Lezha imajo zelo nizko pokritost v svojih podeželskih območjih in veliko število prebivalstva, ki živi na podeželskih območjih. V teh okoliščinah občine pogosto trpijo zaradi problema nezakonitega odlaganja odpadkov. V primeru Lezha je 98,2 % območja podeželskega, kjer živi 61,4 % prebivalstva, pokritost pa je le 44,2 %. To pomeni 8,8 tisoč ton nezbranih odpadkov, ki končajo na nezakonitih divjih odlagališčih na podeželju. Enako lahko velja tudi za druga podeželskih območja z nizko pokritostjo storitev.

Sporočeni podatki za prebivalstvo, ki je vključeno v storitve zbiranja odpadne embalaže v Prijedoru in Gabrovo, so zelo visoki, obenem pa je stopnja recikliranja pod 10 % (Tabela 19).

Tabela 19: Stopnja recikliranja in prebivalstva vključenega v storitve zbiranja odpadne embalaže

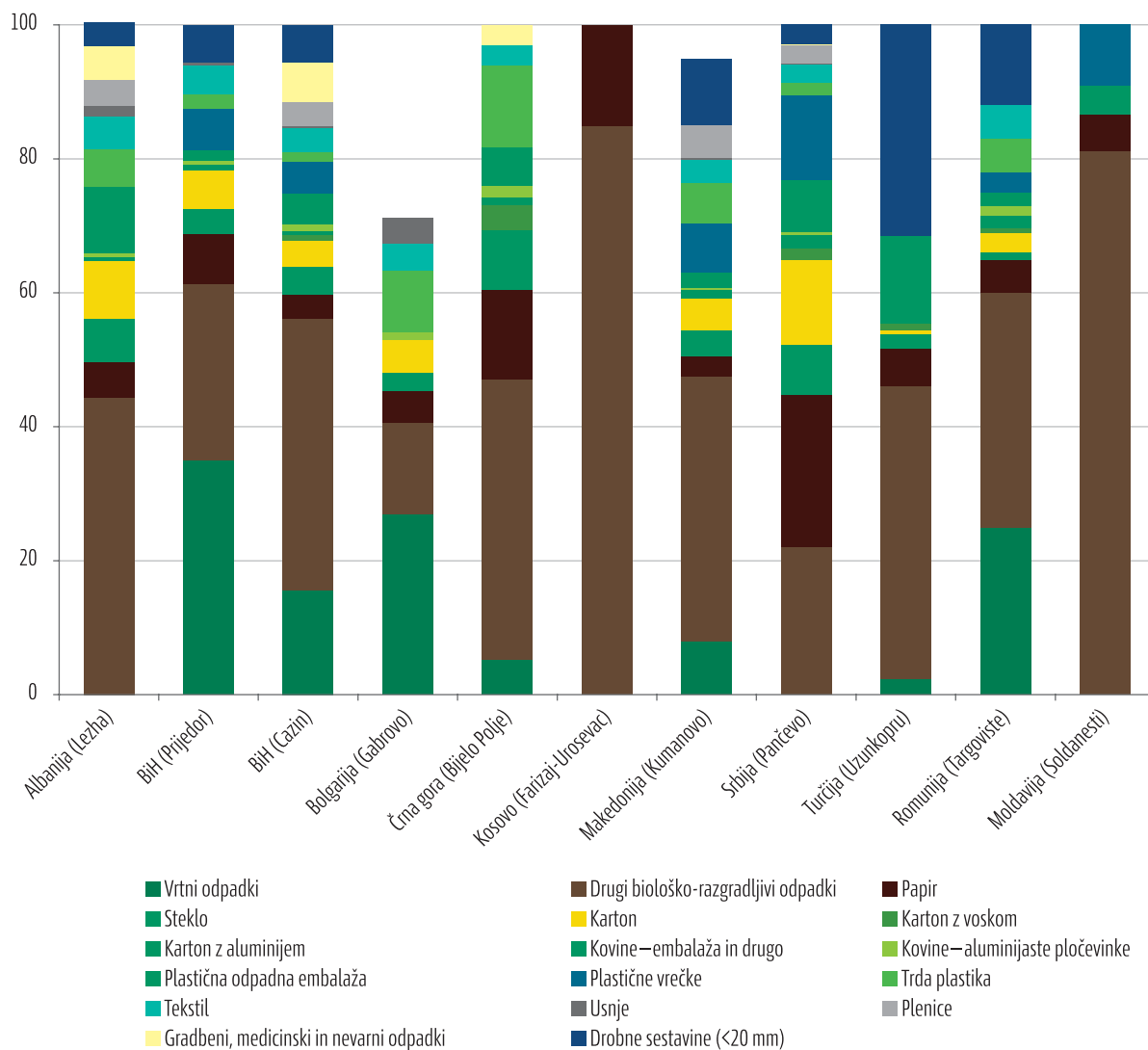
	Prebivalstvo vključeno v storitve zbiranja odpadne embalaže	Stopnja recikliranja
Albanija (Lezha)	6,03	28
B & H (Prijedor)	43,86	2,78
B & H (Cazin)	0	
Bolgarija (Gabrovo)	99	8,86
Črna gora (Bijelo Polje)	0	0
Kosovo (Ferizaj-Uroševac)	Ni na voljo	Ni na voljo
Makedonija (Kumanovo)	Ni na voljo	Ni na voljo
Srbija (Pančevo)	Ni na voljo	1,4
Turčija (Uzunkopru)	62	37
Romunija (Targoviste)	17	
Moldavija (Soldanesti)	84	30

Stopnja recikliranja in pokritost ni bila na voljo za Ferizaj/Uroševac in Kumanovo. Vendar pa glede na poročilo USAID²⁶ obstaja velika industrija recikliranja plastike na Kosovu in večina podjetij je v največjih mestih na Kosovu: Ferizaj/Uroševac, Priština, Shtimje/Štimje, Lipjan/Lipljane, Prizren, Podujevë/Podujevo itd. Skupno število podjetij v teh mestih je 15, od tega se jih 7 nahaja v mestu Ferizaj/Uroševac. Ferizaj/Uroševac je prav tako vključen v pilotni program recikliranja.

²⁶ Kosovo—dejavnost recikliranja plastike, USAID oktober 2009

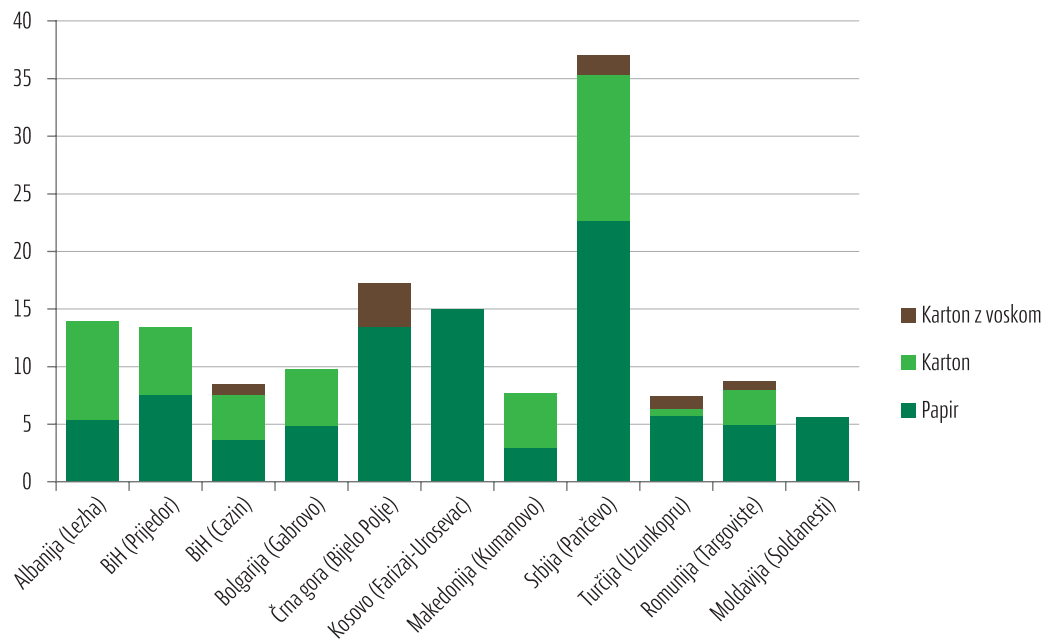
Vrtni odpadki in drugi biorazgradljivi odpadki predstavljajo večino komunalnih odpadkov, od 22 % v Pančevu (Srbija) do 85 % v Ferizaj/Uroševac (Kosovo). Številke za Kosovo je treba jemati s pridržkom, saj niso sporočili nobene druge komponente razen papirja in biološko razgradljivih odpadkov (**Graf 43**). Kljub visokim potencialom odpadkov za njihovo predelavo v vseh primerih, so odloženi na odlagališčih za komunalne odpadke.

Graf 43 Sestava odpadkov v 10 pilotnih občinah

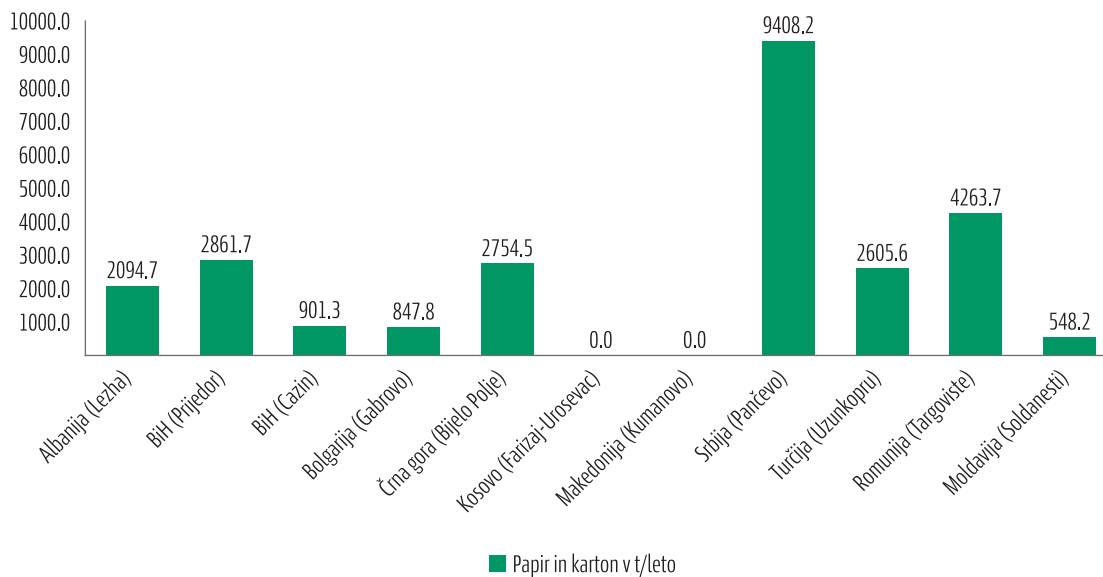

Občina Pančevo (Srbija) je poročala najvišjo količino papirja in kartona, 37 %, od česar je papirja 23 %. Druge države poročajo o 6-17 % papirja in kartona v skupnem seštevku (Graf 44). Ob upoštevanju nastajanja odpadkov v izbranih občinah, imamo Cazin, Gabrovo in Soldanesti z manj kot 1000 t/leto; Prijedor, Bijelo Polje in Uzunkopru s približno 3000 t/leto in Targoviste s približno 4000 t/leto. Le Pančevo je poročalo o približno 10.000 t/leto. Na splošno, v vseh občinah, količina nastalega papirja in kartona ni pomenljiva (Slika 45).

Graf 44 Delež papirja in kartona v sestavi odpadkov v izbranih občinah, %

Graf 45 Količina papirja in kartona v sestavi odpadkov v izbranih občinah, t/leto

PARTNERSKE ORGANIZACIJE

5

Implemented by:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Organizacije, institucije in podjetja, ki so bili v veliko pomoč NALAS in njenim članskim združenjem, so priznani kot Partnerji NALAS. Njihova podpora lahko vključuje, vendar ni omejena na, lobiranje za NALAS in njene članice, podporo s strokovnim znanjem in finančno podporo. Poleg tega se je NALAS izkazala za cenjeno sredstvo za mnoge od teh partnerjev, in sicer z zagotavljanjem regionalne izkušnje, smernic ali z usklajevanjem dejavnosti, ki se izvajajo v državah članicah.

Metodologija primerjalne analize NALAS SWM, izvedena v letu 2015, in njeno Poročilo je bilo omogočeno s pomočjo sredstev, ki jih je zagotovil projekt "Zbiranje podatkov o trdnih odpadkih v JV Evropi", ki ga je finančno podprlo Nemško Zvezno ministrstvo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (BMZ) in švicarska vlada, in ga izvajala Nemška družba za mednarodno sodelovanje (GIZ) prek Odprtega regionalnega sklada za modernizacijo občinskih služb (ORF MMS). Projekt je bil izveden v štirih pilotnih državah Jugovzhodne Evrope— Makedonija, Srbija, Črna gora ter Bosna in Hercegovina, kot skupno prizadevanje ključnih projektnih partnerjev: NALAS— Mreža združenj lokalnih oblasti jugovzhodne Evrope, Združenje za vode in okoljevarstveni zaščitni sektor "Aquasan Network v B & H" in SeSWA—Srbsko združenje za ravnanje s trdnimi odpadki.

Network of Associations
of Local Authorities
of South East Europe

